

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cencoglasov
strop, peti-vrsta
maloglasni po 150
in 20, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2'30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g. Pri večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedelke in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celovški
račun: Ljubljana šteč. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Za slovensko stvar gre

Gospod Zerjav, ki je član vodstva KDK, ki torej ve, kaj hoče in kaj dela KDK, je v ja v n i izjavil dejal, da je v Zagrebu amputacija skoraj izvedena in da more vsak hip po golem slučaju priti tudi do formalnega akta, ki nas postavi pred izvršeno dejstvo. Kaj pomeni iz Zagreba izvedena amputacija za državo, ni treba dosti poudarjati, ker vsakdo to ve, in zelo dobro tudi g. Zerjav, da je amputacija skoraj identična z razbitjem Jugoslavije. Niti enega Slovenca pa ne more biti, ki ne bi vedel, kaj mora pomeniti iz Zagreba izvedena amputacija za Slovenijo. Nič drugega, ko raztrganje Slovenije na dva kosa. Večje katastrofe, večje nesreče slovenski narod sploh ne bi mogel doživeti. To stoji in to drži!

Če pravi g. Zerjav, ki je član vodstva KDK, javno, kaj hoče Zagreb, potem si lahko mislimo, kaj pravijo frankovski voditelji KDK, kadar so na samem, kadar jih nihče ne sliši. Blagor tistim, ki mislijo, da pravijo frankovci in od mržnje Vlaške ulice zaslepljeni prenapeteži, kadar so čisto med seboj, da so le za amputacijo, ki bo pomenila okrepitev naše države in ki bo zlasti zadržala nedeljenost Slovenije.

Če ne bi vsak dan slišali apelov voditeljev KDK na tujino, če ne bi vsak dan čitali, kako fašistovski listi pozdravljajo boj KDK, če ne bi vsak dan videli, kako pridobiva Budimpešta na terenu, potem bi bilo mogoče le še misliti, da tudi v Zagrebu mislijo le na amputacijo, ki mora biti nam vsem v korist. Tako pa nihče ne in tako vemo, da je vsaka stvar, ki jo pozdravljajo fašisti, za nas le slaba in tako vemo, da je proti nam to, kar odobrava Budimpešta. Če so v Zagrebu tako naivni in tako zaslepljeni, da nasledajo lepim besedam fašistov in prijateljev prebujene Madjarske, ne moremo pomagati, ali mi Slovenci hvala Bogu nismo tako zaslepljeni. In tudi nikdar ne bomo in tudi ne bomo dopustili, da bi šla zaslepljenost drugih na naš račun.

V polni meri se zavedamo, da gre za našo stvar, da so naši najvišji interesi smrtno ogroženi in zato hočemo storiti svojo dolžnost in zato hočemo, da jo stori tudi vsak Slovenec. Ta nacionalna dolžnost pa nam nalaga, da ne pustimo podirati svoje hiše, kar pa delajo oni, ki iščejo tujo pomoč. Ta nacionalna dolžnost nalaga nam in vsem jugoslovanskim patriotom, da branimo državo in tudi z najtežjimi sredstvi. Ne demagoške fraze, ne jošavi sentimentalni apeli, ne kričanje o nasilju nas ne morejo ovirati, da ne bi storili svoje polne dolžnosti do naroda in do države.

Opetovano smo na tem mestu in drugod poudarjali, da je vsak hip mogoč sporazum, samo da ne trpi interes države. Vsek naš apel pa je bil zavrnjen in zaslepljenci v Zagrebu so raje poslušali tujce, ki hoče, da plačaj Slovenija račun za prenapete ekstremiste.

Prišla je tako situacija do tega, da je slovenska stvar ogrožena in da more vztrajati pri KDK samo Slovenec, ki je pozabil na svojo slovensko dolžnost. Absolutno ne zadostuje, če kdo izjavlja, da je za državo, a v istem hipu odobrava vse zaletelosti Vlaške ulice. Papirnate izjave ne zadovoljujejo, temveč potrebna so dejanja. Za Slovenca, ki je še danes pristaš KDK, je samo ena izbira: Ali doseže, da krene KDK na drugo pot, da spoštuje interese Slovenije prav tako, ko one zagrebške ali varaždinske oblasti, ali pa mora zapustiti KDK. Slovenec nima nobene druge izbire.

Koketiranja s tujo pomočjo mora biti konec, politika, ki nujno vodi do amputacije, se mora nehati in odobravanje fašistov ne sme biti več! To mora biti minimalna in brezpogojna zahteva vsakega Slovenca od KDK. Naj se bori KDK še tako odločno proti režimu, naj še tako energično vodi boj, toda vedno ga mora voditi tako, da bosta Rim in Budimpešta nezadovoljna. Cel svet sme biti zadovoljen s tem bojem, toda Rim in Budimpešta nikoli. Kdor dela drugače, ta je kriv najtežjeva zločina nad slovenskim narodom, zakaj ta dela za smrtno razkosanje Slovenije.

Jasna je naša beseda, ker ne po naši krivdi je situacija tako napeta, da more biti rešljena samo jasnost. Slovenski narod mora vedeti, na koga se sme opreti, država mora vedeti, kdo je v njenem taboru in kdo, čeprav morda še nezavedno, pomaga tuju. Nobeno sedenje na obeh stolih ni mogoče, ker je prepad med obema stoloma že prevelik.

Slovenski in državni interes mora biti varovan in ta dolžnost obstoji tudi za slovenske člane KDK, ali pa so zapustili slovenski narod.

Dr. J. Kralj za 5 let konfiniran

Konfinacijski dekret izročen 11. decembra — Dr. Kralja odpošljejo najbrž v Sardinijo — Čin grdega maščevanja in mržnje do slovenske knjige — Podla vloga italijanskega frančiškanskega patra

Rim. Konfinacijska komisija je dostavila 11. decembra preko goriške prefektore g. dr. Janku Kralju, ravnatelju Katoliškega tiskovnega društva v Gorici, dekret, po katerem se g. dr. Janko Kralj konfinira za dobo petih let, to je maksimum, na katerega more komisija koga obsoditi. Kam se bo g. dr. Kralj konfiniral, nismo še izvedeli, govori se pa, da na Sardinijo.

Konfinacija dr. Janka Kralja je ena največjih krivic, katera se je prizadela slovenski narodni manjšini v Italiji in njemu osebno ter razgalja brezpravnost v fašistični Italiji do kraja. Kajti g. dr. Janko Kralju se ni dokazala nobena krivda niti je justica, ako v Italiji kaj takega danes sploh še obstoja, sama subjektivno prepričana o kakšni krivdi g. Kralja, kakor je o njegovi popolni nedolžnosti prepričana tudi upravna in policijska oblast. Obsojena je doletela ta velika kazen izključno iz maščevanjaželjnosti goriškega fašja, ki je izrazil nek nedolžen dogodek za to, da se iznebi slovenskega kulturnega delavca in vodje katoliškega tiskovnega in knjižnega podjetja.

Zadeva, ki je vredna, da jo izve ves kulturni svet, je sledeča: Pred meseci že je imel g. dr. Kralj na grobu župnika Alberta Lebana v Kojskem slovensk nagroben govor z dovoljenjem prisostvujočega zastopnika orožniške krajevne oblasti. Govor je bil popolnoma nepolitičen, kar so potrdili tudi navzoči državljani italijanske narodnosti. Vodja fašja v Brdih pa, dr. Ottone, se je čutil prizadetega samo za to, ker se je v njegovem rajonu sploh govorilo javno slovensko, ter naščuval ves goriški fašjo proti dr. Kralju. Vendar se je zadeva kmalu likvidirala, ko je prefektura stvar preiskala in ugotovila, da se g. dr. Kralj ni v ničemer pregrešil. Medtem pa so prišla pogajanja med Katoliškim tiskovnim društvom in fašistovskim komisarjem Zadrudne zveze zaradi nekega dolga Katoliške tiskarne pri Zvezi, kar bi fašjo rad izrazil v to, da se slovenskega katoliškega podjetja polasti, oziroma dobi vpliv nanj. Ker se je gospodom zdelo, da jim je g. dr. Kralj pri tej stvari na poti, je noka družba pridobila gvardijana italijanskih frančiškanov na Kostanjevici (ime tega čudnega patra bomo še objavili), da je ob priliki izleta combattentov na Sv. Goro tamkaj v precej vinjenem stanju držal »govor«, v katerem je dejal, da v Gorici ne bo miru, dokler bo tam dr. Kralj, ter je pozival navzoče combattente, da naj dr. Kralja ubijejo! Nekaterim combattentom se je zdela ta obdolžitev tako huda, da so kostanjeviškega gvardijana vprašali, da li to trditve vzdrži in da li ima dokazov. Rekel je da, nakar so odhiteli iskat dr. Kralja s kamijoni, a ga k sreči niso našli, pač pa so šli v tej zadevi nadlegovat g. nadškofa ob 10 ponoči. Stvar je na to zopet utihnila, gvardijan pa je bil pozvan, da svojo nečuvno obdolžitev, za katero ni imel dokazov, prekliče. Ta je to storil šele potem, ko je — tako se glasi ena verzija — od generala frančiškega reda iz Rima dobil nalog, da prekliče svoje duhovnika, posebno pa redovnika, in to frančiškanskega, tako nevredno dejanje. Ta pismeni preklie bi se bil moral natisniti javno v listih, pa je bil proti prefekt, češ, to je že pekepana zadeva, ki naj se več ne meša. Med tem pa so se zopet pričela pogajanja zaradi KTD, fašisti so pa zadevo sporočili v Rim velikemu fašistovskemu svetu, oziroma generalnemu tajniku, ki je prišel na izhod, da se dr. Kralj, na katerem se ni mogla izslediti nobena krivda, konfinira.

Brutalna krivičnost tega odloka se razvidi posebno iz tega, da je dr. Kralj tako oblastem kakor široki javnosti znan kot odlični katoliški kulturni delavec, ki ni imel nobenih političnih funkcij niti se je osebno v politične zadeve vtikal; znan je celo kot odločen pacifist in v vseh zadevah skrajno transigent. Njegova edina skrb so bile dobre, v krščanskem duhu pisane nabožne in leposlovne knjige. Njegovo delo v tem oziru je bilo koristno za celo deželo in za državo po verski in moralni usmeritvi verskega in leposlovnega tiska, ki je učil ljudstvo poštenosti, zvestobe, varčnosti in mireljubnosti. Tudi vsi pošteni Italijani obsojajo ta grd čin osvete goriškega fašja in moralno manjvrednih ljudi, ki ga vodijo v strupenem sovraštvu do vsega, kar je slovensko in Bogu verno, vendar svoj namen je žal dosegel, obsodivši bolehnega slovenskega inteligenta na konfinacijo. Da je fašjo s tem skrajno ogorčil vse slovensko prebivalstvo, ni treba poudarjati; zlasti se z gnusom obsojajo oni italijanski patri, ki so popolnoma udnjani fašizmu, mesto da bi nepristransko in z ljubeznijo do slovenskega ljudstva, katero jim je doslej pomagalo vzdrževati njihove samostane, vršili svoj zvišeni poklic. Tako pa je redovnik italijanske narodnosti pomagal uničiti enega najboljših katoliških kulturnih delavcev v deželi! Od pravičnosti vrhovne cerkvene oblasti pa pričakujemo, da se moralni sokrivec okrutnega in krivičnega postopanja proti dr. Kralju, ki je ves čas zvesto služil samo stvari katoliške vere in Cerkve, kaznuje tako, kakor tak redovniškega habita nevreden funkcionar zasluži. Omenimo, da njegov čin in njegovo nadaljnje bivanje v deželi obsojajo celo mnogi njegovi italijanski redovni sobratje, duhovščina pa je sploh vsa skrajno ogorčena.

Naš novi proračun

Beograd, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji finančnega odbora se je nadaljevala generalna debata o proračunu. Zemljoradniški poslanec dr. Tupanjanin je nadaljeval svoj govor, ker ga je bil moral večeraj prekiniti radi zaključenja seje. Med drugim je omenil imenovanje g. Maksimoviča za vršilca dolžnosti velikega župana v Zagrebu. Demokrat Kosta Timotijević mu je večkrat vpadel v govor, zlasti glede zagrebškega primera, in je rekel: »Več generalov je vstopilo v zemljoradniško stranko. Zakaj napadate Maksimoviča? Saj oni v Zagrebu sami vedo, kaj hočejo. V Zagrebu je postala ulica gospodar položaja in vodje polagoma gredo za ulico. Mislim, da Pribičević vodje zadržuje. Da bi se pa v Zagrebu spametovali, o tem še ni duha ne sluha.« Poslanec dr. Tupanjanin se obrača na predsednika, češ da ga tovariši v finančnem odboru ne puste govoriti. Nato nadaljuje: Problem ni v sporu s Hrvati. Problem je tu v Srbiji, kako rešiti srbskega seljaka. Radikalna stranka ima dva fora. Enega vodi Velja Vukičević, drugega pa Marko Trifković. Ne vem, zakaj je predložil Trifković Vukičevića za predsednika volivne vlade, ki je vzela Trifkoviču mandat.

Predsednik finančnega odbora dr. Stojadinović zopet prosi Tupanjanina, naj govori stvarno, ne pa politično, ker v odboru ni mesta za politično debato, za katero je prostor v plenarnih sejah. Vendar nadaljuje Tupanjanin svoj govor popolnoma politično in napada

finančnega ministra, zakaj je podpisal memorandum glavnega odbora radikalne stranke, potem pa šel v vlado. Ponovno napada demokrate, zlasti Davidoviča, zakaj ni nasproti vladi, dasi je ob volitvah dvigal roke proti nebu in prosil narod, naj mu oprost, da je tudi on odgovoren za bivšo Vukičevićovo vlado. Končno zahteva volitve, ki pa jih ne sme voditi četvorna koalicija, ampak drugi ljudje. (Poslanec Smodej: »Ali naj jih vodi Pribičević? Nismo več politični otroci.«) Kar se tiče volitev, zahteva Tupanjanin tudi, da ne sme biti v enem volivnem okrožju 14 mandatov, v drugem pa samo 2. Glede proračuna se boji, da bo deficiten, in izjavlja, da bo glasoval proti proračunu.

Nato je dobil besedo radikalni poslanec Joca Selič, ki naglašja, da se morajo davki redno pobirati. Vpraša ministra financ, kaj misli ukreniti proti Tesliću, znanemu samostojnemu demokratu, ki ima že 11 milijonov zastanka na davkih. Finančni minister dr. Subotić prosi govornika, naj vložiti tozadevno vprašanje potom predsedstva narodne skupščine. Zahvali se Seliču, da ga je na stvar opozoril in obljubi, da bo slučaj točno proučil. (Ploskanje.)

Nato je govoril pašičevac Miljutin Dragović, ki je naglašal, da je gospodarski položaj v državi težaven in da bi bila prva dolžnost vseh poslancev, da bi redno zahajali v skupščino. Ne strinja se v vsem s to vlado, vendar je mišljenja, da mora ta vlada ostati.

»Meni je včeraj dejal neki slovenski poslanec, bivši minister, da ena slovenska oblast daje več za poljedelstvo, nego znaša tozadevno ves državni proračun (?). Nisem finančnik, vendar kot človek iz naroda povem, da mora vlada popraviti to, kar so zagrešile druge vlade, in da mora zlasti plačati vse obveze nasproti tistim, ki so dali za državne urade drva in druge potrebščine. Ne sme se pri tem gledati na osebna prijateljstva, kakor se je dogajalo doslej. Ostro moramo protestirati proti Pribičeviću in Mačku, ki sumničita ves narod za dejanje posameznika. Pravi škandal je, če nas vprašuje Maček, koliko stane vaša prelita kri. Tujec gleda preko meje in se veseli nad tem, kar dela Pribičević.«

Dragović napada Tupanjanina radi izjave o vršilcu dolžnosti velikega župana v Zagrebu: »Gospod Tupanjanin, nismo mi krivi, če mora biti vojak veliki župan v Zagrebu.« Izjavlja, da bo glasoval za proračun. Nato je dobil besedo zastopnik Jugosl. kluba

poslanec Pušenjak:

Finančni minister je redno predložil skupščini proračun. Proračun je dober in se približuje onemu idealu, ki ga hočemo že davno doseči. V ekspozeju, ki ga je podal g. minister, je bil g. minister iskren in nam je odkrito povedal svoj program, šibal je hibe v naši državi ter opozoril na solnčne strani našega gospodarstva.

Proračun je realen.

Mnogi fiktivni krediti v bivših proračunih so postali realni. Cilj proračuna je končno sariranje naših financ. Pravilno je rekel g. minister, da je ta perioda perioda sanacije. G. minister je našel težkoče, s katerimi se ima naš proračun boriti. Veliko težkočo so tvorili izvenproračunski izdatki. Vemo, da so bili krediti marsikje nezadostni. Ne odobravam pa, da se ti krediti dajejo iz viškov dohodkov.

Glede letnih dolgov

smo ministru hvaležni, da jih bo sedaj likvidiral iz monopolskega posojila. Nobena vlada ne sme delati novih letnih dolgov. Pravilno je izjavil g. minister, da nam je treba dobrega uradniškega kadra in da je čimprej treba predložiti zakon o centralni državni upravi. A to še ni vse. Treba je izvršiti

reformo vse državne uprave.

Vse države so se po vojni bavile vrsto let s tem vprašanjem. In tudi mi se ga moramo lotiti čimprej. Nujna je revizija uradniškega zakona in zakona o računovodstvu. Zato so potrebna izredna sredstva. Priznavam, da nam je potrebno večje inozemsko posojilo, da bomo dobili sredstva za potrebne melioracije, za regulacijo rek, za izboljšanje prometa in graditev cest. Potrebne so velike investicije, ki jim brez posojila nismo kos.

V ekspozeju g. ministra stoji, da je vlada predložila

zadružni zakon,

kar moram pohvaliti, zlasti ker se poudarja velika korist zadružništva, kateremu je potrebno posvečati vso pozornost.

Razpravljalo se je tudi o razdolževanju kmetov. Pri nas sicer ne obstoja prezadolženost kmetov, kakor so ugotovile statistično vse naše gospodarske institucije, vendar pa so v nekaterih delih naše države nezdrave kreditne razmere.

V ekspozeju g. ministra stoji, da

gospodarska kriza

popušča. Toda, kar se tiče poljedelstva, moram reči, da kriza obstoja posebno v sled elementarnih nezdov v zadnjih letih. Slediti moramo primeru Nemčije in Avstrije, kjer so sklenili vzdajnem času celo vrsto dobrih gospodarskih zakonov. Akcija se vrši v treh pravih: 1. konverzija dolgov v dolgove z manjšimi obrestmi; 2. podpora poljedelske produkcije, da se blago lahko dobro proda in 3. dajo se sredstva za pospeševanje poljedelstva. Poseben parlamentaren odbor v nemškem Reichstagu skrbi za to, da se ta program tudi izvršuje. Želim, da bi si tudi naša država vzela Nemčijo za zgled, ko bo obravnavala gospodarska vprašanja. Kajti treba se je držati tega, kar so drugod že prekusili.

Proračun je povečan za 400.000.000 Din. Nihče ni radi tega navdušen. Vsi bi želeli manjši proračun. Zato je pa proračun realen. Kaj nam pomaga manjši proračun, če pa je nerealen in se morajo povsod dovoljevati naknadni krediti.

Glede penzij se je postavka povečala. Dobro je, da se bo ustanovil poseben penzijski fond.

Povečala se je tudi postavka za poljedelstvo. Želimo, da se da ves dobiček iz raz-

redne loterije poljedelskemu ministru za podporo poljedelstva.

Za državna gospodarska podjetja je treba votirati zadostne kredite, da se izvede komercializacija. Če ni zadostnih kreditov za moderne instalacije, so podjetja mnogo manj dobičkanosa.

Obremenitev posameznika pri nas v primeri z ostalimi državami ni velika.

Finančni zakon je ogledalo zakonodajnega dela in letošnji finančni zakon je krajši radi izglasovanja novih zakonov. Vendar pa se daje preveč samostojnega razpolaganja z denarjem posameznim ministrom, zlasti finančnemu ministru. Če namerava g. finančni minister predložiti še kak amandament (finančni minister odkima), naj to stori pravočasno. Nekatere odredbe v finančnem zakonu je treba odobriti, druge spremeniti, zlasti tiste, ki se tičejo samouprav. Ukiniti je treba odredbo glede financiranja samouprav. Samoupravam je treba pravočasno poslati vsa potrebna navodila, ne pa šele teden dni pred zasedanjem, kakor je bilo to letos. Posebno je to potrebno radi stabiliziranja oblastnih proračunov. Finančni minister naj prosí one samouprave, ki dobro delajo, naj pošljejo svoje predloge in svoja mišljenja. Samouprave je treba podpirati, ne pa jim delati težav.

Z ozirom na to, da je proračun mnogo boljši nego lanski in ker res gre za saniranje financ, izjavljam v imenu Jugosl. kluba, da bom glasoval za proračun.

Nato je bil izvoljen pododbor za proučevanje zakona o davčnih prestopkih. V ta pododbor je izvoljen od Jugosl. kluba poslanec Vesenjajk.

Liudskošolski zakon

Belgrad, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Odslek za ljudskošolski zakon je razpravljali danes o petem poglavju. Spremenil je čl. 45 in določil, da se vpisujejo otroci v I. razr. 1. julija vsakega leta, če so dovršili šesto leto starosti. Na zahtevo starišev se pa vpis v I. razred lahko odloži do prihodnjega leta.

Čl. 63 dovoljuje, da se iz upravičenih razlogov smejo otroci šolati tudi doma. Kot upravičen razlog se smatra tudi to, če v tistem kraju ni šole za otroke manjšinske narodnosti.

Čl. 65 določa kazni, če izostanejo otroci neupravičeno od pouka. Prva kazen je opomin, druga kazen je pa denarna kazen, katero višino določí za vsako oblast oblastni šolski odbor.

Čl. 73 se glasi: »Vzgoja moške in ženske mladine je skupna. Kjer pa prilike dopuščajo, se lahko šolanje loči po spolu.«

K temu členu je pripomnil posl. Kremžar, da se po deželi povsod vzgaja mladina skupno, ker so pač razmere take, toda kljub temu ne gre, da se sprejme v zakon načelo skupne vzgoje. Dovolj je, če se v zakonu pripuščata svoboda, da se to vprašanje praktično rešuje na podlagi krajevnih razmer. Posl. Kremžar je zato glasoval proti odsekovega predlogu.

Uradniške izpremembe

Belgrad, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Napredovali so v višjo položajno plačo Andrej Prebil, profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani, Juš Kozak, profesor na II. državni gimnaziji v Ljubljani, Vladimir Lapajne, profesor na ljubljanski realki in Alojzij Sivc, profesor v Kočevju.

Belgrad, 13. dec. (Tel. »Slov.«) v višjo skupino so pomaknjeni: Nikolaj Ivan Vrabl, višji ravnatelj moške kaznilnice v Mariboru, Anton Hohnjec, ravnatelj jetnišnice okr. sodišča v Mariboru, Ivan Možina, upravitelj jetnišnice okrožnega sodišča v Celju. Dalje vodje zemljiške knjige pri okrožnem sodišču: Teodor Tofan v Novem mestu, Jurij Karba in Avgust Grejan v Mariboru, Franc Podboj in Franc Petrovič v Ljubljani ter Bernard Nikoletič v Novem mestu.

Belgrad, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Vpokojeni so: Rudolf Perše, dvorni svetnik v Ljubljani, Franc Peterlin, višji deželnosodni svetnik v Ljubljani in Josip Stergar, višji deželnosodni svetnik v Mariboru.

Vpokojena sta Avgust Reih, ravnatelj okrajnega finančnega ravnateljstva v Ljubljani, in Rajko Mlejnik, nadzornik pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani.

Pred nemško-jugoslovanskim razsodiščem v Parizu prične prihodnji terek razprava o tožbi princezine Milice Crnogorske, rojene vojvodinje Jute iz Meklenburg-Strelitz proti nemški državi, v kateri zahteva princesinja 15.000.000 zlatih mark z obrestmi vred od leta 1918. dalje kot dedščino, na podlagi verzajske mirovne pogodbe z utemeljitvijo, da je po svoji poroki postala inozemka. Del dedščine je princesinja že prejela. Če bo pravdo dobila, ima nemška država pravico do regressa od svobodne države Meklenburg-Strelitz. Pravda je zaradi tega zanimiva, ker bi pravica lahko spravila v dvom samostojnost svobodne države Meklenburg-Strelitz, ker pravdna vsota z obrestmi znaša toliko, kakor enoletni proračun male dežele.

Dunajska vremenska napoved. Severne Alpe: Večinoma oblačno. Temperatura bo polagoma padla, severni vetrovi. — Južne Alpe: Jasno, mrzlo.

Novosadska vremenska napoved. Deževno, oblačno, brez snega. Temperatura bo padla v severnih krajih.

Pribičević na odskoku

Belgrad, 13. decembra. (Tel. »Slov.«) Opazilo se je, da so došli v zadnjem času v Belgrad številni odposlanci samostojne demokratske stranke in skušali dobiti stik z belgrajskimi samostojnimi demokrati, pa tudi z Davidovičevimi demokrati. Ker se ni opazilo, da bi bili pri teh sestankih sodelovali člani radikalne, muslimanske ali Slovenske ljudske stranke, se je začelo govoriti, da dela Davidovič na svojo roko in da gre za neko gotovo državno linijo, ki naj bi v bodoče prevladovala. Iz radikalnih krogov smo zvedeli, da tmažo

o Pribičeviću

naslednje mnenje: Pribičević se je vedno dvignil samo tedaj, ako je doživel razcep take stranke in se je ločil od svojih dotodanjih zaveznikov. Tako išče tudi sedaj izhod iz svojega zapuščene položaja, in sicer brez ozira na radičevce. To se lahko sklepa iz dejstva, da ni bila demantirana vest, da je Pribičević obljubil bosanskim samostojnim demokratom, da bo prišla samostojna demokratska stranka v najkrajšem času na vlado. Te vesti ni demantiral niti Pribičević niti vodstvo demokratske stranke v Sarajevu. Zato se smatra, da je bila ta vest, ki so jo prinesli slovenski in hrvaški listi, točna in da je značilna za Pribičevićovo zadržanje nasproti radičevcem. Pribičević očitno išče izhoda iz težke situacije, v katero je prišel s svojimi pristaši, ki dan za dnem odpadajo od njegove stranke. Da bi pa popravil svoj renome, zato se približuje Davidovičevim demokratom in bi bil pripravljen, priti zopet nazaj v prejšnji položaj, tudi za ceno, da bi demokrati zahtevali od njega ločitev od radičevcev. Ta samostojnodemokratska gesta pa ni nič novega, ampak jo rabi

Pribičević že davno. Pribičević bi na ta način, ako bi dobil podporo pri Davidoviču in ako bi šla v klasje Davidovičeva želja, kakor jo gledajo radikali, dobil sloves, da je rešil Hrvate srbsko-hrvatski problem, kar bi ustvaril novo demokratsko zajednico.

To samostojno nastopanje od strani Pribičevića se pa smatra v radikalnih vrstah za prozoren maneuver, da bi se ustvaril zopet skupen blok z Davidovičem in da bi se zopet pustili radičevci ob strani. Vendar pa pričakujejo vsi radikali brez izjeme, da bodo morali samostojni demokrati, preden bi prišli kjerkoli v poštev, moliti najprej konfiteor in se izjaviti za lojalno sodelovanje za državo. Pa tudi v tem slučaju je težko misliti, da bi vsaj v bližnjih letih prišla kaka taka kombinacija, ki bi spravila Pribičevića zopet na površje.

o krogih radičevcev

se čuti neko vznemirjenje in radičevci so, da bi istočasno paralizirali gesto Pribičevićev, vrgli v svet vest, da se z njimi samostojno pogajajo radikali in da bi od teh pogajanj eventualno ne bili v bodoče izključeni niti muslimani niti Slovenska ljudska stranka. Zdi se, da hočejo imeti radičevci Pribičevića še nekaj časa ob svoji strani, da bi se ga potem tudi sami laže in preko noči znebili.

Uradno potrdilo teh vesti se ni moglo dobiti, vendar pa se sklepa iz razpoloženja poslancev v radikalnem in zlasti v muslimanskem klubu, da je Pribičeviću resno do tega, da bi prišel v ožje stike z Davidovičevimi demokrati, in sicer samostojno brez radičevcev, in da torej njegova sedanja zveza z radičevci nikakor ni tako trdna, da bi na ljubo kakemu ministrskemu stolčku ne zapustil svojega sedanjega bojevitiga stališča na Hrvatskem.

Za izpraznitev Porenja

Lugano, 13. decembra. (Tel. »Slov.«) Kakor doznava Vaš dopisnik iz zanesljivega vira, je svrha razgovorov med dr. Stresemannom in Briandom, katerim se bo pridružil tudi Chamberlain, da se doseže nova izjava v smislu lokarnske politike. Dr. Stresemann na je izjavil, da bi Nemčiji čisto platonična in frazeološka izjava nič ne koristila; moral bi se doseči tudi dogovor, kako se ima lokarnska politika voditi dalje, če bi strokovnjaki v vprašanju reparacij ne prišli do sporazuma, ker bi se sicer bilo bati hudih streslajev v lokarnski politiki. Dr. Stresemann je tudi izjavil, da bi porenjska komisija, ki naj nadomesti zasedbo Porenja, ne smela trajati preko leta 1935., ker bi nemški državni zbor nikdar ne pristal na to. Upanje je, da se bo skupni cilj, ki ga iščeta oba zunanja ministra, našel še danes.

Pariz, 13. decembra. (Tel. »Slov.«) V svojem drugem razgovoru sta dr. Stresemann

in Briand začela konkretna pogajanja o izpraznitvi Porenja in o ustanovitvi upravne komisije. Kakor pišejo listi, je Nemčija opustila svojo nezaupnost glede volje Francije za sporazum in se sama prizadeva, da bi se pogajanja čimbolj pospešila.

Berlin, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Pred berlinskimi časnikarji je imel nemški državni kancler dr. Müller nagovor, v katerem je izjavil, da je ves nemški narod brez razlike strank složen v zahtevi, da se izprazni zasedeno nemško ozemlje. Zasedba se protivi ideji enakopravnosti, zaveznikom pa ne daje nobene varnosti za plačilo reparacij. Dawesov načrt se naj izpremeni na tak način, da se ugotovi plačilna možnost Nemčije. Vprašanje Anshlusa v tem trenutku ni aktualno, toda niti Nemčija niti Avstrija si ne smeta pustiti vzeti predpogojev za to. S pravico samoodločbe Anschluss ni v protislovju.

Kat. vseučilišče v Solnogradu

Dunaj, 13. dec. (Tel. »Slov.«) V kulturni boj velenemcev proti zveznemu kanclerju dr. Seiplu radi njegovega solnograškega govora so večer posegli tudi socijalni demokrati. Eden izmed najostrejših govornikov socijalnih demokratov, glavni urednik »Arbeiterzeitung« in poslanec Leitner je izrazil bojazen, da bi absolventi katoliške univerze mogli doseči državna uradniška in učiteljska mesta. Solnograški socijalni demokrat Witternigg je zato stavil predlog, s katerim zahteva od prosvetnega ministra, da se akademičnim stopnjam, podeljenim na privatnih učnih zavodih, n. pr. na filozofskem inštitutu solnograške katoliške univerze, načelno ne prizna enakopravnost z akademičnimi stopnjami, pridobljenimi na državnih visokih šolah, in da se odredi, da se semestri, pridobljeni na solnograški visoki šoli, ne smejo všteti v študijsko dobo, predpisano za državne visoke šole. — Zvezni kancler dr. Seipl je nato branil svoj solnograški govor in rekel: »Popolnoma sem prepričan, da bomo to staro željo avstrijskih katolikov in s tem vseh katoliških Nemcev čisto gotovo uresničili v nepredaljni dobi Katoliška vseučilišča so v Franciji, Italiji, Holandiji, Belgiji, v Združenih državah itd. Ni torej videti razloga, zakaj

ne bi se tudi na ozemlju nemškega jezika in posebno v Avstriji ne ustanovila katoliška univerza. Proti govori samo to, da se v stari Avstriji kljub desetletnim prizadevanjem ni posrečilo izpolniti željo katolikov. V Salzburgu je bila do leta 1632 univerza, ki je bila ukinjena v času kratke dobe bavorske vlade in je ostala samo bogoslovna fakulteta. Ta fakulteta je v zadnjih letih po številu slušateljev in docentov izredno vzcvetela, ter so se ustvarile tudi prilike za filozofski studij. Če bodo potem v teku časa prirastle še druge tri ali štiri fakultete, ni niti najmanjše ovire, da bi obstojala državna in svobodna univerza. — Za dr. Seiplom je govoril poslanec Kolb za katoliško vseučilišče. Vsak izobražen katolik je prepričan, da med pravo znanostjo in vero ne more biti nobenega nasprotstva. — Socijalni demokrati dr. Bauer je potem zahteval, da se ugotovi, ali je dr. Seipl s svojim govorom podal vladno izjavo. Dr. Seipl je odgovoril: »Ne, temveč to je bila izjava katolikov.« Dr. Bauer je vztrajal na tem, da mora ustanavljanje vseučilišč ostati pravica države. Kaj bi rekli na to, ako bi si dunajska občina zmisllila ustanoviti vseučilišče, če bi dr. Piffel dal za to dovoljenje.

ferenco samo namen, pridobiti čas za mobilizacijo. To bi povzročilo splošno vojno v južni Ameriki.

Lugano, 13. decembra. (Tel. »Slov.«) Na brzojavke Sveta Društva narodov, ki je pozval Bolivijo in Paragvaj, da spor rešita mirno, sta danes dospela odgovora obeh držav. Bolivija samo potrjuje prejem brzojavke in javlja, da bo poslala obširen odgovor. Paragvaj pa skuša zvaliti krivdo na Bolivijo in kot član Društva narodov priznava svojo dolžnost, da se spor reši mirno.

Princ Karel na Dunaju?

Dunaj, 13. decembra. (Tel. »Slov.«) Širi se govorica, da je bivši romunski prestolonaslednik Karel z gospo Lupescu dospel na Dunaj. Govori se, da je Karel s svojo prijateljico res zapustil Francijo. V tubajšnjih diplomatskih krogih pa o tem ni nič znanega.

Novi predsednik centruma

Na zborovanju nemškega centruma 9. t. m. je ta nam sorodna stranka izvolila novo predsedstvo. Posebno težka je bila izvolitev novega načelnika stranke na mesto dr. Marksa, ki je dolga leta vodil centrum in to v letih, ki so bila za premagano Nemčijo najtežja. Z veliko večino je bil za njegovega naslednika na tem odgovornem mestu izvoljen g. dr. Kaas.

Dr. Ludvik Kaas je voditelj centruma iz Porenja, kjer je leta 1919 izvoljen za člana Reichstag-a in l. 1920 za člana pruskega Staatsrat-a. On ni samo politik, je tudi znanstvenik. Študiral je v Germanicu v Rimu skupno z nekaterimi Slovenci in Hrvati, ki se jih še vseh prav rad spominjajo. V razgovorih, ki sem jih ob priliki zasedanj Društva narodov imel z njim, se je posebno živo zanimal za svoje tovariše, preč. g. Prešerna, provinciala naše jezuitske provincije, g. dr. Lukmana, dekana teološke fakultete, g. dr. Cirila Azmana, profesorja v Novem mestu, dr. Mariča, vseučilišnega profesorja v Zagrebu in za druge.

Radi svojega znanstvenega delovanja je bil poklican na vseučilišče v Trier, kjer je dobil stolico profesorja cerkvenega in državnega prava. Poleg teologije, katere je doktor, je študiral še filozofijo in pravo na vseučilišču v Bonnu in je dosegel tudi oba doktorata. Izdal je več svojih del v cerkvenem in državnem pravu in je član znanstvenega inštituta za javno in ljudsko pravo v Berlinu.

Posebno se bavi z vprašanji zunanje politike in je bil predsednik zunanjepolitičnega odbora Reichstaga. Ob vstopu Nemčije v Društvo narodov je bil imenovan za člana prve nemške delegacije. Od takrat stalno zastopa Nemčijo na zborovanjih Društva narodov. S svojim globokim in temeljitim poznavanjem problemov svetovne politike je v Zenevi med delegati kmalu zavzel vidno mesto in pridobil lep sloves.

Tekom zasedanj Društva narodov sem često imel čast razgovarjati se z novim predsednikom nemškega centra o aktualnih problemih zunanje politike. Ker ravno sedaj v nemški politiki zunanji problemi igrajo odločilno vlogo, podajam v naslednjem programatične izjave g. Kaasa o nekaterih vprašanjih:

»Pot, ki ji je nemški centrum sledil v zunanji politiki, je usmerjena od dne prevrata do danes v brezpogojni logiki in doslednosti. Ta politika se ne odpoveduje nobenim upravičenim narodnim zahtevam Nemčije, toda za uresničenje upravičenih nemških zahtev in za korekturo v versailškem miru Nemčiji vsiljenih določb se prizadeva zavestno le potom mirnega sodelovanja z drugimi državami; sodelovanja pod vidiki prava in pravice.

Od Erzbergerja, Fehrenbacha, Wirtha in Marxa teče ravna logična črta do politike, ki sta jo Luther in Stresemann zastopala v Locarnu in Zenevi. Ko je Nemčija prestopila prag ženevske mednarodne institucije, smo se dobro zavedali nepopolnosti Društva narodov v njeni notranji strukturi. Spoznanje te nepopolnosti Društva narodov nas pa ne odvezuje dolžnosti, storiti vse, da v lojalnem sodelovanju z drugimi narodi delamo za njegovo izboljšanje, za njegovo organično in funkcijsko izpopolnitev. Sodelovanja v Društvu narodov ne smatrajo moji politični prijatelji samo za zapoved oportunističnega premisleka, ampak tudi za postulat naše etične in religiozne usmerjenosti. Iz misli svojega svetovnega naziranja se čutimo dolžne, uporabiti vsa porabna sredstva, da mesto pogubonosnega načela sile uveljavimo višji imperij pravice tudi v mednarodnem življenju. Posebno važno bi bilo, če bi katoliki vseh pri Društvu narodov udeleženi narodnosti uporabili priliko, ko se snidejo merodajni voditelji v Zenevi, da se intenzivno medseboj spoznajo. Iz tega bi potem lahko same od sebe izvirale misli za praktično sodelovanje vseh strank našega svetovnega naziranja.

Sodelovanje med Jugoslavijo in Nemčijo bi tem manj zadelo na besedne težkoče, ker med nami politična nasprotja ne obstojajo ali vsaj ne v taki meri, da bi bilo o tem vredno govoriti. Predpostavljamo pa, da bo jugoslovanska država imela toliko politične modrosti in pravičnosti, da narodnim manjšinam, ki bivajo znotraj njenih mej, da tisto svobodo, ki jo kot polnopravni državljani zaslužijo. Duševno uravnoteženje narodnostno raztrgane države je mogoče le z največjo mero nobile in delikatnosti v izoblikovanju manjšinskega prava.

Kar se tiče »Anschlusa« smemo upravičeno pričakovati, da odpade svojevoljni in nenaravni predpis versailške mirovne pogodbe, ki prepoveduje priključitev Avstrije. Zatrdo upamo, da bodo očitna in trdna nasprotja proti tej zahtevi pravičnosti pojenjala. Kaka agresivna tendenca je tem nemškim željam po priključitvi popolnoma tuja.

Zmaga vlade pri volitvah

Bukarešt, 13. dec. (Tel. »Slov.«) Dasi odstotek glasov, ki so bili oddani za posamezne stranke, še ni ugotovljen, je brez dvoma, da je romunska vlada dosegla ogromno zmago. Posamezne stranke opozicije najbrže niti niso dosegle predpisanih 2% oddanih glasov in v parlamentu sploh ne bodo zastopane, kakor stranke dr. Lupu in Cuza ter komunisti. Liberalci Avarescu in Jorga in erdeljski Madjari pa so dosegli 2%. V 20 okrožjih, iz katerih so dosedaj znani končni izidi, je razmerje nekoliko večje. Narodna kmetska stranka 75%, liberalci 5%, Avarescu in Jorga 2%, Cuza 1%, komunisti 0.71%, Madjari 5%, dr. Lupu 1.9 odstotka.

Kaj pravi o uradne številke o davkih

Slovenija plačuje vedno manj, Srbija pa vedno več davkov.

Odsek knjigovodstva in statistike glavne davčne direkcije je izdal pregled davkov, kakor so bili plačani v času od 1. januarja pa do 31. oktobra v letu 1927 in 1928. Te številke so torej uradne in edino pravilne in te številke jasno dokazujejo, da plačuje Slovenija, odkar je SLS v vladi, vedno manj, Srbija pa vedno več davkov. Pa naj govore številke, ki so neovrgljive in nad vse jasne!

Neposrednega davka in dodatkov je plačala Slovenija:

1. 1927 68,133.977
1. 1928 pa 47,527.489
torej manj 20,606.488

Srbija s Črno goro pa je plačala istega davka:

1. 1927 167,791.505
1. 1928 199,699.037
torej več 31,907.532

Komunjskega pribitka je plačala Slovenija:

1. 1927 7,392.440
1. 1928 6,161.719
torej manj 1,230.721

Črno goro pa:

1. 1927 14,961.287
1. 1928 12,128.186
torej manj 2,833.101

Posl. promet je plačala Slovenija:

1. 1927 34,167.709
1. 1928 34,808.819
torej več 641.110

Srbija s Črno goro pa:

1. 1927 26,975.043
1. 1928 41,150.627
torej več 14,175.584

Dočim je torej plačala Slovenija le 641 tisoč več ko lani, je plačala Srbija celih 14 milijonov več ko lani, kar pomeni, da je sedaj tudi Srbija pričela plačevati davke na poslovni promet.

Uradniškega davka je plačala Slovenija:

1. 1927 5,275.000
1. 1928 8,396.138
ali več 3,121.078

Srbija pa je plačala:

1. 1927 24,785.989
1. 1928 36,331.891
ali več 11,545.902

Povsodi večje vplačilo davkov, toda v Srbiji zopet večje.

Davka od telesnega dela delavcev je plačala Slovenija:

1. 1927 6,738.464
1. 1928 16,722.730
ali več 9,944.266

Srbija s Črno goro pa:

1. 1927 1,525.731
1. 1928 15,244.726
ali več 13,718.995

Zopet je torej davčni dohodek v Srbiji neprimerno večji ko v Sloveniji.

Invalidskega davka, ki pa prihodnje leto odpade, je plačala Slovenija:

1. 1927 15,886.851
1. 1928 12,555.841
torej manj 3,331.010

Srbija s Črno goro pa:

1. 1927 16,805.754
1. 1928 19,186.545
torej več 2,380.791

Izrednega 500% in 30% pribitka pa je plačala Slovenija:

1. 1927 31,273.613
1. 1928 29,822.941
torej manj 1,450.672

Srbija pa:

1. 1927 68,698.730
1. 1928 77,162.834
torej več 8,464.104

Celotna slika je torej ta:

Slovenija je plačala raznih davkov in doklad, razven vojnice, dohodki katere niso navedeni po pokrajinah:

1. 1927 168,868.114
1. 1928 155,995.677
ali manj 12,872.437

Srbija pa istih davkov in doklad

1. 1927 321,544.039
1. 1928 400,903.846
ali več 79,359.807

Slovenija skoraj 13 milijonov manj, Srbija s Črno goro pa skoraj 80 milijonov več ko leta 1927.

Tem jasnim številkam pač ni potreba dodati nobenega komentarja.

Da pa ne bo tudi najmanjšega slepomišljenja, treba dodati še nekaj.

Navedene številke pomenijo le končno število, s tem pa seveda ni rečeno, da so prav vsi davkoplačevalci v Sloveniji plačali tudi manj. Nekateri so morda plačali vseeno več, ko l. 1927, to pa tedaj, če so preje p'čevali iz bogzna katerih vzrokov premalo, ali pa če so imeli nakrat izredno velike dohodke. To je torej le posledica tega, ker so se davki tudi bolj pravilno razdelili.

Ali glavno pa je in ostane to, da Slovenija plačuje vedno manj davka, da gre vedno manj denarja iz Slovenije, in to je neovrgljivo dejstvo, in sicer po zaslugi SLS in njenih poslancev.

Zato bo tudi zgodovina zapisala, da je Slovenija začela plačevati manj davkov, ko je bila SLS v vladi in da so tedaj druge pokrajine pričele plačevati več davkov.

Enakopravnost so je torej pričela šele, ko je bila SLS v vladi. In tega ne ovirajo nihče.

Kaj je novega

Koledar

Petek, 14. decembra: Spiridion, Nikazij.

Osebnosti

★ **Nevarno je obolen g. Ivan Pajtler**, župnik pri Sv. Rupertu v Slov. goricah.

★ **Iz ljubljanske oblastne skupščine.** Mandat oblastnega poslanca je odločil Valentin Poljanšek, posestnik na Dobračev pri Zireh. Izvoljen je bil na listi SDS v logaškem okraju. Na njegovo mesto bo pozvan Karel Kovač iz Starega trga pri Ložu.

★ **Odlikovan je za zasluge v združništvu** g. Šimen Prešern, župan v Polčanah, z zlato svetinjno za državljanske zasluge.

★ **Izstop iz našega državljanstva** je dovoljen Franu Sinku, pristojnemu v Rogoševce — murskosoboški okraj — in uradniku Jožefu Pehe, pristojnemu v Maribor.

★ **S pošte.** Za zvanika 3. skupine so nastavljeni: dr. Vi ko Vujčić v Kočevju, J. Kuhar, E. Fleischman, Vl. Zavodnik in J. Sturm in ljubljanski glavni pošti; L. Kovačič na ljublj. kolodv. pošti, Iv. Jošt in S. Miklavčič na mariborski glav. pošti, Fr. Gregorič v Brežicah, Fr. Bergant v Novem mestu, C. Jesih v Kranju, inž. S. Podboj in Al. Zovž v Celju. — Za dnevničarje so nastavljeni: Fr. Znidaršič v Žužemberku, Jože Drobnič in Emilija Grosova v Murski Soboti. — Premeščeni so: ph. ur. II-3 R. Trampuz iz ljubljanske gl. pošte na ljubljansko kolodvorsko pošto, Pavla Andrešova iz Kastava v Novo mesto, Olga Gavrilovičeva iz ljubljanske gl. pošte v Slov. Bistrici; iz ljubljanske gl. pošte ph. ur. II-4: L. Komazinova v Križevce pri Ljutomeru, I. Vindišarjeva in J. Albrechtova na Vič in M. Mrakova na mariborsko gl. pošto; v Ljubljano pa: A. Gomišukova z Bleda, F. Hutmanova iz Nove vasi pri Rakeku, V. Kušarjeva iz Medvod, L. Povšetova od Sv. Janeza ob Boh. jezeru; dalje ph. ur. II-5 iz Maribora: L. Glaserjeva in R. Lutmanova; telefonistka II-3 L. Bajčičeva iz Starega trga pri Rakeku v Novo vasi pri Rakeku, K. Fliskova iz Zagorja v Trbovlje, E. E. Koreniničeva iz Maribora v Zg. Sv. Kungoto in N. Anderličeva od Sv. Janeza ob Boh. jezeru v Lož; kond. III-2 Iv. Tratnik iz Celja v Maribor; v Ljubljano iz Maribora pripravnice III-4 L. Brasova, M. Gačnikova in K. Knožova, iz Cakovca: Sv. Burčičeva in K. Mikovičeva, M. Korošičeva iz Tržiča, C. Mežanova z Bleda, A. Zagarjeva od Zg. Sv. Kungote, P. Petermanova z Jesenic na Gor., in M. Kurbusova iz Rogoške Slatine; L. Schweigerjeva od D. M. v Polju v Kozje; v Ljubljano zvan. 3. skup: A. Adamičeva iz Gornjega grada, A. Sarb-Veršičeva, M. Tratnikova, J. Jagrova in V. Stadlerjeva iz Celja, Fr. Adamičeva iz Konjice, K. Butalova iz Crnomlja, dr. V. Vujčić iz Kočevja in M. Spararjeva z Viča; Fr. Marinšek iz ministrstva v Maribor; dnev. A. Sotelskova iz Maribora v Celje. — Službo so odpovedali priprav. III-4 M. Kurbusova, roj. Jevnikarjeva v Ljubljani, dnev. Jože Meh' v Žužemberku in pogodb. poštarica E. Szišičeva v Bodoncih. Odslavljeni so pa: B. Bajdetova, roj. Okornova v Ljubljani, dnev. Fr. Sterle pri D. M. v Polju, Fr. Čuk v Gornjem gradu, J. Stanek v Slatini Radenci.

Ostale vesti

★ **Mohorjani** so darovali za Slovensko stražo v župniji sv. Petra v Ljubljani 597 Din, v Brezovici 140 Din, v Trsteniku pri Kranju 50 Din, v Dolu pri Ljubljani 50 Din. — Posnemajte!

★ **Okrožje Kmetijskih zvez** v Novem mestu pripravlja za 27., 28. in 29. t. m. v Rokodelskem domu v Novem mestu tridnevni tečaj, na katerega že sedaj opozarjamo vse

Hotel „ROYAL“ Beograd

Kralja Petra 70. — Telefon 55-27.
Hotel 1. vrste z najmodernejšim konfortom.
Cene sob od Din 50.— naprej.

Vsevolod Ivanov:

O kozakinji Marfi

Kako trdno vendar stoji vranje gnezdo, čeprav je spleteno samo iz protja. Kadar zaveje veter iz Kaspiskega jezera in sipa človeku kamenje na glavo, kadar lomi stoletja stare vrhove dreves kakor biljke — se sveti vranje gnezdo v svoji sivini, ko da se hoče smejati — nič mu ne more.

V naši vasi Lečinskoje (lani so jo povzdignili v mesto, bržkone za šalo — ni treba, da mi verjameš) so vse kočje iz ilovice, ena sama hiša je iz lesa — gasilni dom. Samo strehe govore o kozaki podjetnosti. Pokrite so s skodlami in pri bogataših celo pobarvane.

In zavoljo take strehe se smatra pri nas Klementij Fedosjev za bogataša. A vse njegovo bogastvo je bilo v tem, da so mu njegovi sinovi pobarvali streho. Šest sinov je imel, eden vedno za glavo večji od drugega — fantje od fare.

Komaj so bili s streho gotovi, niti gnezda za štokrlo niso utegnili napraviti — že je izbruhnila vojna z Nemčijo. Fedosjev ni maral več gledati na streho — ob njenem pogledu je postal ves solzan: »Bolje bi mi bilo, če bi ostal pod slamnato streho...«

A usoda ni ženska, s solzami nič ne opraviš pri njej. In tako se je zgodilo, da so se vsi kozaki vrnili iz fronte domov. Ko so Klementiju sporočili, da je videti za sejmiskimi stojnicami oblake prahu od vračajočih se sinov, so ga ostavile poslednje sile. Šel je v hišo in legel na klop: »Samo odpočil bi se malo«, je dejal. In po teh besedah je izdihnil.

Sinovi so prispele in jeli ogledovati streho. Skrivljena je bila in na nekaterih mestih je po-

naše zaupnike in krajevne organizacije s prošnjo, da pošljejo na ta tečaj svoje najboljše posebno mlajše moči.

★ **Shod SLS** bo v nedeljo, dne 16. t. m., v Račah (pri »Verglezu«). Začetek ob pol 15. Govorita narodna poslanca Zebot, Falež in drugi. — Po rani maši istega dne bo tudi v Laporju shod SLS. Govorijo poslanec Zebot in drugi.

★ **Termini prihodnjeletnih prireditev Ljubljanskega velesejma.** Uprava ljubljanskih velesejmov je na svoji zadnji seji sklenila, da se vrši prihodnjeletni IX. mednarodni vzorčni velesejem od 30. maja do 9. junija, torej v istem času, kot leta 1928. Mednarodnemu velesejmu namcrava priključiti specijelno razstavo avtomobilov in razstavo izdelkov domače obrti in narodnih vezenin Slovenije. IV. jesenska prireditev »Ljubljana v jeseni« pa se bo vršila v širokem obsegu od 31. avgusta do 9. septembra. Ta zelo priljubljena razstavna prireditev bo prihodnje leto obsegala zopet naše kmetijstvo, vendar bo razstava prirejena v novih smernicah. Obsegala pa bo tudi veliko gozdarsko in šumarsko razstavo, lovsko razstavo, obsežno razstavo društva Zoo, vrtnarsko razstavo in umetniško razstavo. V okvirju obeh prireditev pa namerava velesejmska uprava prirediti še druge zanimive razstave.

★ **Poštninska prostost javnih borz dela.** Ministrstvo je z odlokom št. 42.359 z dne 7. novembra 1928 preklicalo svojo odredbo z dne 26. julija t. l. ter izdalo glede poštinske prostosti javnih borz dela naslednjo razlago: Osrednje in javne borze dela kakor njih podružnice so v zmislu čl. 1 »Uredbe o organizaciji posredovanja delac kakor vršile funkcij državnih oblasti oproščeni poštne v vseh poslih, ki se tičejo posredovanja dela. Potemtakem so osrednje in javne borze dela ter njih podružnice oproščene poštne za navadna (nepriporočena) pisma in dopisnice v medsebojnem prometu in v prometu z oblastmi, delodajalci in z onimi, ki iščejo dela (delojemalci). Mora je pa v levi spodnji odel ovitka napraviti pripombo: »V zadevi posredovanja dela poštne prostoc. V krajevnem prometu borze dela niso oproščene poštne.

★ **Ležarina za pošne pakete.** Ministrstvo je izdalo dne 12. novembra t. l. naslednjo odredbo: Po čl. 61 pravilnika I. del, ki govori o plačevanju ležarine za pakete v širšo dostavno področje, se ležarina za take pakete ne računa: a) za čas, dokler ni bilo izročeno naslovniku paketa obvestilo o prihodu paketa; b) za dva dni po dnevu, ko je bilo naslovniku izročeno obvestilo; c) za dan, ko je bil paket prevzet.

★ **Ne more pozabiti Celja.** Lojze Smodej, doma tam nekje od Sv. Jerneja pri Ločah, je star že 69 let in kajpak ne more več s pridom služiti za kruh in oskrbo. Pa jo mahne po svetu. Tako je postal v očeh oblasti nepoboljšljiv postopač in berač, ki se ga oblasti rade otresejo. Celjsko okrajno glavarstvo mu je svoj čas prepovedalo povrniti se skozi pet let v njegovo območje. Pa ni dosti zaleglo. V sredo je budno oko postave zalotilo Lojzeta, baš ko je hotel iti iskati krščanske dobrotlosti v trgovino Weren v Celju. Čeprav se je Lojze izgovarjal, da ne misli ostati v Celju,

da je bil samo v Zalcu in da se sedaj le vrači v svoj konjiški rajon, je vendar moral v luknje in se bo po paragrafih zagovarjal radi nedovoljenega povratka.

★ **Prijazen brat.** Tam pri Celju nekje stanuje tovarniški delavec France pri svoji sestri Katrici. Nič ni čudnega, če se bratje in sestre včasih med seboj sporeko in tudi med Francetom in Katrico je bilo tega dosti. Le to nesrečo ima France, da so njegove pesti pretirne in roke presilne. Pa je prošli ponedeljek zvečer Katrico tako obdelal s pestmi, da je dobila pod levim očesom modro podpluto oteklo. Katrica pravi, da jo je nabunkal radi tega, ker se je postavila za svojega petletnega brata, katerega je Franc sklofutal. Franc pa nasprotno trdi, da jo je nabil radi tega, ker ga je zmerjala. Kakorkoli je že bilo, Franc bo zvedel na policiji, da je treba sestro drugače občeovati, in bo plačal kazen.

★ **Zagrebaško vzpenjačo** je pretaklo sredo prevzela v svojo upravo mestna občina. Vzpenjačo je zgradil l. 1888. D. W. Klein, ki se je zavezal, da jo po 40letni vporabi brezplačno prepusti mestni občini. V 40 letih je vspenjača prepeležala okoli 10 milijonov oseb.

★ **Nevarnega vlomilca** Petra Petroviča iz Kotora, ki so ga radi raznih velikih vlomov iskali že od leta 1923., je te dni aretirala osješka policija.

★ **Sedemletna deklica sama iz Moskve v Belgrad.** Jurij Grabovski in njegova žena sta pred boljševiki zbežala v Belgrad. Svojo takrat dvamesečno hčerko sta pustila pri stari materi na Krimu. Hčerka se je s staro materjo preselila v Harkov in pozneje v Moskvo. S posredovanjem Rdečega križa je Grabovski zvedel, da je njegova hčerka živa in ukrenil je vse potrebno, da bi jo dobil v Belgrad. Končno je bila pot za deklico prosta in podala se je z zavojem živih in svojih punčk čisto sama na dolgo potovanje. Po štirih dnevih železniške vožnje je v torek srečno prišla v Belgrad. Pač redke slučaj, da bi sedemletni otrok čisto sam prepotoval 2500 km.

★ **Nevaren čuvaj avtomobila.** V Belgradu je lastnik luksuznega avtomobila pustil avtomobil na hodniku pred ministrstvom za šume in rude. Na avtomobilu je ostal pes volje pasme, neprivezan in brez nagobčnika. Dekle je tako dresiran, da ne pusti nikogar preblizu avtomobila. Mimo avtomobila je prišla gospa Dara Savkovič, soproga inspektorja ministrstva. Ker je šla preblizu avtomobila, je pes skočil nanjo in jo močno ugriznil v roko. V bližnji ambulanci so gospo obvezali; pes se je pa mirno usedel nazaj v avtomobil. Kmalu nato se je približal avtomobilu neka deklica. Tudi to je pes napadel in ugriznil. Obe so v svrhu preiskave oddali v Pasteurjev zavod. Ko se je vrnil lastnik avtomobila, je moral z orožnikom in avtomobilom na upravo mesta.

★ **Iz bolnišnice v prepad in norišnico.** V noči od srede na četrtek je na neki ulici na Sušaku našel stražnik nezavestnega mladeniča. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so ugotovili, da je božjasten. Zjutraj ob 6 se je mladenič zavedel, skočil iz postelje, se oblekel in pobežal iz bolnišnice. Dirjal je proti Sv.

Svarilo! Ikkolj pletenine

pristine samo z zrnko z dvema kuncema
GRičAR & MEJAČ, LJUBLJANA

Vseh šest bratov je ujel (usoda je hotela, da se jim v bojih ni primerilo nič zlega). Vseh šest je postavil pred se, jih srepo motril in nato zaukazal, naj jih brez usmiljenja pobijejo — kakor muhe.

Tako sodišče je bilo tedaj krajše ko vzdih. Sodniki so vprašali: »Kaj ste se vi borili zoper nas tako, da še zdaj zaudarja po gnilobi na vsem svetu?«

»Da«, je vzkliknila šestorica, »mi smo se borili...«

Potem so jim prečitali kos papirja, na katerem je bila zapisana obsodba: to in to, ker so se borili zoper nas, da še zdaj zaudarja po gnilobi, se obsodijo na smrt s tem, da se jim ustrelji.

Vseh šest kozakov se je v tem hipu pokrilo. Najmlajši je celo pomaknil čepico preko ušesa, in ni niti pozabil, da potegne čop las izpod nje.

»Bog nas blagoslovi!« so dejali. Govoril sem ti o svoji nesreči, ali kaj je moja nesreča v primeri s tako smrtjo? Mašina mušica. Komandir je imel svoje noge povite s capami, — ali pa še hujše, — a Marfa, mati, je padla na kolena, prižemala svoje lice k tem capam in moletovala: »Kristjani! Pusti vsaj enega pri življenju, samo enega mi pusti od vseh šest... Z zadnjo kapljo svoje krvi bom zato služila svetjem... najmlajšega!...«

Tedaj je vseh šest kozakov snelo čepice in prosilo: »Lepo prosimo...«

Rdeči tovariši so zrlji na najmlajšega, na ženo Marfo, ki je imela klub svojim 50 letem telo kakor ena pri tridesetih.

Dobro, so dejali, »enemu bomo odpustili. Videli bomo, kako nam bo služila...«

In res: najmlajšega so spustili, ostalih pet pa so položili v skupen grob. (Dalje.)

Ani. Dospel je, ne da bi ga kdo ustavil, do mostu pri Sv. Ani, poleg katerega je velik prepad. Mladenič, ki očitno še ni bil pri popolni zavesti, se je vrjel v prepad, pa je k sreči za sukno obvisel na neki naprej štrleči koničasti skali. Visel je tam eno uro, preden so ga našli in z veliko težavo izvlekli na cesto. Prepeljali so ga nazaj v bolnišnico, od tam so ga pa poslali v norišnico, ker je po mišljenju zdravnikov zblaznel. Nesrečni mladenič je 25letni Kutjan Ivan iz Boke Kotorske.

★ **Prijeti roparji.** V okolici Bačke-Topole je bil zadnje tedne skoro vsak dan izvršen kak roparski napad. Oboroženi roparji so napadali kmete, ki so se zgodaj zjutraj ali pozno zvečer z vozi vrčali domov, in jih oropali. Sedaj se je orožnikom posrečilo, da so po težkem boju prijeli roparje. Ko so se orožniki bližali hiši, v kateri so bili roparji, so ti prišli streljati, pri čemer je bil en orožnik ranjen. Orožniki so aretirali vse roparje, ki so tamkajšnji kmetje in ki so škodovali okoliške vasi za več stotisoč dinarjev.

★ **IVAN PREGELJ SPISI II. ZVEZEK.** Naročniki na Pregeljeve spise, ki do sedaj še niso prejeli II. zvezka od podpisanega založništva, naj se javijo kot naročniki, da jim ne bo treba posameznih zvezkov posebej naročati. — Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

★ **IZŠLA JE KNJIGA: SLOVENC V DESETLETJU 1918—1928.** Zbornik razprav iz kulturne, gospodarske in politične zgodovine. Uredil dr. Jos. Mal. Velika osmerka, VIII in 776 str. Cena pri založnici »Leonovi družbi« (Ljubljana, Jugoslov. tiskarna, kolportajni oddelek) 180 Din nezvez., 200 Din vez. Izvod. V knjigarnah 25 odstotkov pribitka.

★ **ZA BOŽIČ spomnite se trpečih in stradalajočih — najbednejših slepih s kakršnimkoli darom.** Na željo pošteno polonico pod štev. 14.066. — Podporno društvo slepih. Wolfova ulica 12.

★ **PRI MOTENJIH V ZELEDU IN ČREV-
VIII, bolečinah v trebuhu, razdraženosti, ner-
voznosti, omotici, težkemu snu, splošnemu
slabopoptutju, zmanjšani moči za delo se do-
seže olajšanje z dnevno čašo naravne »Franz-
Josef« greničice. Sloviti zdravnik hvalijo iz-
borno lekovitost, ki jo nudi »FRANZ-JOSEF«
voda v svoji lašnosti kot milo odvajajoče
sredstvo. Dobiva se vseh lekarnah, drogerijah
in specerijskih trgovinah.**

★ **la REMSCHEIDSKE ŽAGE:** jarmenice, mlinske, krožne in druge v vsaki dimenziji, zajamčene, dobite najugodnejše pri »JEKLO«, Stari trg, Ljubljana.

Iz seje ljubljanskega oblasnega odbora

dne 12. decembra 1928.

Mesto okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje Grosuplje s sedežem v Grosupljem se podeli dr. Janku Kalanču, sekundarnemu zdravniku v splošni bolnici v Ljubljani.

Dr. Jožefu Lavriču, konceptnemu praktikantu za statistiko pri ljubljanskem oblasnem odboru, se odobri šestmesečni študijski dopust od 1. januarja do 30. junija 1929 v svrhu prakticanja v pruskem statističnem uradu v Berlinu.

Alojzju Stritih, desinfektor-služitelju desinfekcijske postaje pri splošni bolnici v Ljubljani, se prevzame s 1. januarjem 1929 v oblasno službo v svojstvu služitelja 2. stopnje služabniške kategorije.

V zmislu uredbe ministrskega sveta o prenosu poslov na oblasne samouprave in na podlagi čl. 20. pravilnika za šole za babice v kraljevini SHS (Ur. 76-324 ex 1927) imenuje ljubljanski oblasni odbor kot svojega delegata in predsednika komisije za izpit babilških kandidatkin na babilški šoli v Ljubljani načelnika za zdravstvo in dobrodelstvo dr. Frana Dolška.

Razpiše se služba ravnatelja splošne bolnice v Ljubljani. Detajlni pogoji se precizirajo v razpisu.

Osebnju mestnega dohodarstvenega urada odnosa linjskih uradov v Ljubljani, ter oddelek finančne kontrole v ljubljanski oblasti se prizna božična nagrada v znak njihove vestnosti pri pobiranju oblasne trošarine v korist obl. blagajne.

Razdeli se drugi obrok podpor siromašnim babicam v ljubljanski oblasti v skupnem znesku 28.500 Din tako, da dobi 57 babic, si pridejo v poštev, vsaka po 500 Din.

Podpore in prispevki: Iz oddelka za javna dela, za popravilo in graditev cest v ljubljanski oblasti 89.000 Din. Iz oddelka za kmetijstvo: za mlekarstvo zadružništvo 62.500 Din, za ostalo kmetijsko zadružništvo 54.000 Din, za kmetijski pouk in tisk 9600 Din, za pospeševanje vinarstva 125.729 Din, za pospeševanje čebelarstva 2000 Din, za gospodinjstvo izobrazbo 5000 Din, za pospeševanje sadjarstva 6000 Din, za elementarne nezdgo-
de, t. j. za nesreče pri živini in ob požarih 8500 Din. Iz oddelka za obrt in trgovino: za obrtno-nadaljevalne šole 5000 Din, za obrtno zadružništvo 5000 Din in 700 Din za manjše obrti. Iz oddelka za socialno skrbstvo: za Delavski dom v Kranju 20.000 Din, za božičnico najbednejših otrok slovenskih izseljencev v Franciji 10.000 Din, za razširjenje slovenskih časopisov med izseljenci v Franciji 2000 Din, Vincencijevi konferenci v Trbovljah za božičnico siromašnim delavskim otrokom 10.000 Din.

Kočevski krošnjariji

V letošnji jeseni so se v veliki meri pojavljali slučajji, da so veliki župani raznih oblasti začeli omejevati kočevskim krošnjarijem s sladkorjem in južnim sadjem pravico izvrševati krošnjarijenje v dosegljivi meri. Obrnil sem se z deputacijo krošnjarijev iz kočevskega okraja na ministra notranjih zadev in ministrstvo trgovine z zahtevom, da se zakonite pravice ne jemljejo. Zlasti bi bilo nad vse težko dejstvo, da je Zagreb povsem izločil naše krošnjarije. Ministrstvo notr. zadev je prejelo iz Zagreba razloge, zakaj se je to zgodilo. Nato sem se obrnil na ministrstvo trgovine. G. minister dr. Spaho odgovarja na tozadevno vlogo sledeče: »Na Vašo vlogo od 9. nov. čast mi je obvestiti Vas, da je vprašanje krošnjarijenja detajlno regulirano z mojo naredbo od 27. VI 1928 br. 14.401-III kot

tudi z rešenjem mojega predhodnika od 6. VI 1925 br. 12.018-III. S temi predpisi so odstranjene vse ovire za izvrševanje krošnjarijenja v mejah obstoječih predpisov in vse oblasti so točno podučene, kako naj v tem vprašanju postopajo. Moja naredba od 27. VI 1928 br. 14.401-III nikakor ne krati kočevskim krošnjarijem pravic, ki jim pripadajo po cesarskem patentu o krošnjarijenju, marveč so jim v členu 2. in 3. izrecno priznane vse pravice, ki so jim garantirane z zakonom. V smislu teksta cit. naredbe morejo prebivalci okraja Kočevje vršiti krošnjarijenje v Zagrebu, istotako kot pooblaščen krošnjariji iz imotskega, duvanskega in livanskega okraja. V koliko Vaša predstavka govori o preopredvi krošnjarijenja v Zagrebu, ni o tem ministr. trgovine nič znanega, odredil sem pa takoj, da se ta slučaj nemudoma preiše in vpostavi stanje, ki odgovarja predpisom. Ob tej priliki Vas obveščam, da bom tudi v bodoče preiskal vsako nepravilnost mojega resora, a eventuelne krivice hočem najstrožje pozvati na odgovor.

Dr. Spaho, minister trgovine.

Želim, da o tem zvedo pristojne oblasti, ki naj uvidijo, da absolutno ne gre na željo in predlog kake deputacije iz trg. krogov kratkoma ukinjati večstoletne pravice kočevskih krošnjarijev, med katerimi je pri nas po državi razkropljenih štiri petine Slovencev od Čabranke, Kulpe in Kostela. V vednost pa tudi revežem krošnjarijem, ki jih preganjajo, kot da so sami tatovi, dočim se jim je pravica krošnjarijenja izposlovala letos v trg. pogodbi za celo Avstrijo. Dokler se kočevski sodni okraj gospodarsko ne dvigne kakorkoli, mora iti slovenski in nemški Kočevar s krošnjo v svet, pa bilo to moderno ali nemoderno! Zato mi je dolžnost varovati njih pravice vedno in povsod.

K. Škulj, nar. poslanec.

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Drevi imata nočno službo lekarni dr. G. Piccoli in G. Bakarčič.

Spominu Ivana Cankarja velja današnji X. prosvetni večer, ki bo ob 8 zvečer v beli dvorani Uniona. Poleg predavanja dr. Iv. Grafenauerja o Cankarju sta na programu dve recitaciji iz knjige: Za križem in: Podobe iz sanj.

Po Atlantskem oceanu in po Ameriki nas bo vodil v nedeljo popoldne prof. dr. V. Sarabon. Predaval bo v veliki dvorani Uniona, pričetek ob 4 urah. Predavanje bo pojasnjeval s skioptičnimi slikami. Vstopnice v predprodaji v unionski trafiki. Ime predavatelja nam jamči, da bomo imeli poln užitek.

Ustanovitev kluba primorskih Slovencev. V sredo, 12. t. m., zvečer se je vršil ob nepričakovano veliki udeležbi v Akademskem domu ustanovni občni zbor kluba primorskih Slovencev. Izvoljen je bil sledeči odbor: David Doktorič, predsednik, Venceslav Črnigoj, podpredsednik, Miha Barič, Tone Kos, Andrej Ražem, Anton Manfreda, odborniki, Franc Toroš in Narte Velikonja, preglednika.

Maribor

Proslava 60letnice skladatelja O. Deva se vrši jutri ob 20 v veliki dvorani Narodnega doma in sicer v obliki prijateljskega večera. Oficijska vabila se ne razpošiljajo. Zato vabi pripravljani odbor tem potom vse njegove prijatelje in znance ter vsa kulturna društva k čim številnejšemu posetu te prireditve.

Občni zbor okrajnih organizacij SLS. Drevi ob 19 za IV. okraj na Koroški cesti 1. — Drevi ob 19 za V. okraj pri Volgruberju v Frankopanovi ulici. — Za II. okraj pa se vrši občni zbor jutri ob 19 na Koroški cesti 1. — Somišljeniki, vsi!

V evetu mladosti je preminul na svojem domu pri Sv. Lenartu v Slov. goricah vzoren gojenec tukajšnjega učiteljskega Josip Pircher. Pogreb bo danes ob 15 pri Sv. Lenartu.

Kaj pa to zopet? Iz krogov železničarjev smo izvedeli: Nekateri železničarske družine so bile že pred dvema, tremi meseci naročile premog in ga tudi poštno plačale. Naenkrat pa se je izkazalo, da premoga ni in da ga radi tega ni mogoče dostaviti posameznim strankam. Zgodilo se je celo, da je bil premog že na vozu za posamezne stranke, pa so ga morali spraviti, ker ni bilo premoga za — lokomotive. Posamezni železničarji so hudo prizadeti, ker so ostali sredi zime brez kuriva in se pritožujejo na upravo oz. generalno direkcijo, ki je vse to po nepotrebnem zakrivila.

Skupina šoferjev JSZ v Mariboru ima redni mesečni sestanek drevi ob 20 v društveni sobi na Koroški cesti 1. Ker je na dnevnem redu važen razgovor radi nadaljnega dela skupine, se vabijo vsi tovarši, da se sestanka sigurno udeležijo.

Božični priradi kat. slov. izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru v nedeljo, dne 23. decembra 1928 ob 17 v Gačnikovi dvorani v Studencih. Na sporedu je tudi gledališka predstava »Kjer ljubezen tam Bog«, nkar sledi obdarovanje revnih otrok.

Rezervnim oficirjem! Na rojstni dan Nj. Veličanstva kralja dne 17. t. m. se vrši svečana služba božja ob 10 v tukajšnji stolnici, katere se morajo udeležiti tudi rez. oficirji. Zvečer je v unionski dvorani prireditev Oficirskega doma: vstop imajo člani Zdrženja proti škanski legiti-maciji.

Cankarjev teden v našem gledališču. Danes ob 15 dijaška predstava »Hlapci«, v proslavo 10letnice Cankarjeve smrti. Pred predstavo uvodno predavanje prof. dr. M. Kovarčiča. To je prva dijaška predstava v tej sezoni.

Mestni magistrat mariborski razglaš: V smislu dopisa komande mariborskega vojnega okraja se imajo vsi v mestu stanujoči upokojeni konjiški častniki bivše avstro-ogrske in črnogorske vojske, ki niso bili sprejeti v našo vojsko niti prevedeni v rezervo, prejemajo pa pokojnino iz drž. blagajne, javiti pri mestnem vojaškem uradu — Slovniški trg št. 11 — med uradnimi urami najkasneje do 20. t. m.

Streliška družina ima svoj redni občni zbor jutri ob 20 pri Zamoru (Radio-dvorana).

Um se je omražil. Pri 20letni železničarjevi soprogi Mariji C. iz Studencev so se zopet pojavili znaki duševne zmedenosti; revico so prepeljali v bolnico.

60letnico rojstva je praznoval te dni g. Martin Ban, upokojeni poštni poduradnik. Vse svoje življenje je posvetil javnemu blagru. Po 36letnem zvestem in vzornem službovanju je stopil letos v pokoj kot dosluženi poštni poduradnik. G. Banu, ki je zvest pristal naše stranke, želimo, da bi v današnji čilosti in zdravju doživel še mnogo let.

Rezervni častniki se opozarjajo na določila čl. 474 službenih pravil I. del, glasom katerih so dolžni na rojstni dan Nj. Vel. kralja dne 17. decembra 1928 v uniformi prisostvovati cerkveni svečanosti, ki se bo vršila v stolni cerkvi sv. Nikolaja ob 10. uri.

Adaptacijska dela na ljubljanskem velesejmu. Ljubljanski velesejem je v teku svojega devetletnega ustvarjanja dokazal, da je postal trajna in neobhodno potrebna ustanova. Zato se je uprava velesejma odločila, da adaptira razstavne zgradbe in pisarniške prostore. Predvsem betonira vse fundamente razstavnih paviljonov tako, da zemeljska vlaga ne bo več mogla razjedati lesa. Popraviti namerava strehe in prezidati pisarniško poslopje, da bo kot solidna zgradba uporabljiva tudi v zimskem času, ko se vrše pripravljala dela za prihodnje leto prireditve. Za te adaptacije si je izbrala sedanjo mirno dobo in tako se dela na sejmšču s polno paro. S to adaptacijo se bodo sedanje provizorične zgradbe preuredile v trajnejše, za daljšo dobo let.

Predavanje v »Pravniku«. V petek 14. decembra t. l. bo predaval na sestanku društva »Pravnik« g. univ. prof. dr. Teodor Taranovski (Beograd) o predmetu: »Osnovni momenti v državni in socialni evoluciji Rusije u XIX. veku«. Predavanje se bo vršilo ob pol šestih popoldne na sodišču v Ljubljani, soba št. 79. Ker je vprašanje velezanimo, vabi k obilni udeležbi — odbor.

Božična drevesca. Okoliški kmetje so že pripeljali prva božična drevesca na Kongresni trg in so jih tudi že precej prodali. Cene so približno iste kakor lani.

Trgovine na kraljev rojstni dan v ponedeljek, dne 17. t. m. morajo biti g. asom čl. 24 naredbe o odpiranju in zapiranju trgovinskih obratovalnic cel dan zaprte. — Gremij trgovcev.

Požar. O polnoči med sredo in četrtkom sta na glavnem kolodvoru dva železniška uslužbenca polnila plin v rezervar, pritrjen pod voz za orodje, ki ga rabijo v slučaju železniških nesreč. Eden uslužbenec je hotel z navadno lučjo pogledati, koliko plina je že v rezervarju. V tem hipu se je plin vnel in začelo je goreti. Vzgali so se že tudi spodnji deli vagona. Na lice mesta so takoj prihiteli gasilci z motorno brizgalno in so v par minutah pogasili požar.

Goljufije na glavnem kolodvoru. Na glavnem kolodvoru je poseben urad, ki vodi evidenco o vsem, kar pozabijo ali izgube potniki v vagonih ali na postajah. Stranke se oglašajo v uradu, kjer navadno dobe, kar so izgubile. Neki uslužbenec je pa dragocenejšje najdene predmete, ki jih stranke delj časa niso prišle iskat, pridržal zase in ponaredil podpise na potrdilih o prejemu. Te dni so prišli temu nečednemu postopanju na sled. Dotični uslužbenec je bil aretiran in izročen deželnemu sodišču.

Pliš

za damske plašče pri Josip Šlibar, Ljubljana, Stari trg 21. poleg Zalaznika.

Na smučeh preko Pohorja. Mariborski zimski sportniki priredijo v nedeljo pod vodstvom znanega zimskega sportnika in upravitelja koč na Klopnem vrhu g. Goluboviča, izlet na smučeh preko Pohorja in sicer na prog: Klopni vrh — Rogla — Planinka — Črni vrh — Velika Kopa — Slovenjgradec.

Cerkveni tat pod ključem. I. M., po poklicu potep in tatin, je spopolaren dečko, dasi ima šele 27 let. Te dni ga je vtknila mariborska policija v luknjo, ker je bil izmaknil neki ženski 100 Din. Medtem pa je zvedela policija za nekatere zanimive zadevščine; imela je dober nos ter izvršila v potepnem stanovanju Pod mostom hišno preiskavo. Med njegovimi efekti se je našlo tudi vlomilsko orodje in pa dragocena pozlačena lunula. Ker je bil pred nedavnim izvršen vlom v teharsko in slovenjebistriško farno cerkev, obstoja domneva, da je potep I. v zvezi z omenjenima vlomoma. Morda bo preiskava prinesla še več drugih zanimivosti na dan.

Ce kvartaš s ciganom. Štefec H. iz Slovenske Krajine doma se je seznanil s ciganom in prišel z njim kvartati. Pa je vedno naneslo tako, da je Štefec izgubil. Igral je tako dolgo, dokler ni izgubilček tako narasel, da ga ni mogel izplačati. Pa mu reče cigan: Pojdi in suni kolo. Štefec je ubogal in sunil novo kolo. Zgodilo se je, da ga je naša mariborska policija iztaknila; Štefec pa dela sedaj pokoro mesto cigana.

Celje

Pevci in pevke! Pevski zbor Kat. prosvetnega društva ima danes točno ob 8. uri zvečer v Orlovskem domu važno pevsko vajo. Ker gre za nastop na ponedeljkovem prosvetnem večeru, prosim, da se vaje resnično vsi pevci in vse pevke udeležijo. Novi pevci in pevke dobrodošli! — Pevo-vodja.

Zanimanje za IV. prosvetni večer, ki se vrši v ponedeljek dne 17. decembra ob 8. zvečer, je izredno veliko ter je za danes nad polovico sedežev oddanih. Opozarjamo na to dejstvo stane obiskovalce prosvetnih večerov, da si vstopnice pravčasno oskrbijo. Večer je posvečen Ciril-Metodijski ideji, o katere verskem, socialnem in narodnem pomenu bo govoril vseučiliški profesor dr. Fran Grivec iz Ljubljane. Predavanje bodo pojasnjevale skioptične slike. Poleg tega nastopi mešani zbor Kat. prosvetnega društva, ki bo izvajal odlomek iz Kimovečeve staroslovenske maše, pesmi velikega pobornika za cerkveno zedinjenje VI. Solovjeva bo recitirala Rusinja ga. Hristina dr. Lovšinova in nastopil bo z dvema komadoma tudi orkester.

Koncert Schubertovih skladb, ki bi se imel vršiti v nedeljo 16. t. m. v Celju, se preloži radi nepričakovane težkoče glede koncertne dvorane na poznejši datum.

Kaj je z delovnim časom v trgovinskih obratovalnicah dne 17. decembra? Okrajni gremij trgovcev v Celju opozarja vse svoje člane, da v smislu naredbe o odpiranju in zapiranju trgovinskih obratovalnic, ki jo je izdal veliki župan mariborske oblasti z odlokom O. št. 2660-I od 31. julija t. l. morajo biti trgovine v ponedeljek, dne 17. decembra t. j. na rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra ves dan zaprte.

Pridobivate novih naročnikov!

Dopisi

Radovljica

Shod KDK se je vršil v nedeljo 9. t. m. v sokolskem domu v Radovljici. Iz vse Gorenjske je prišlo vanj nekaj manj kot 300 ljudi. Govorila sta g. Pucelj in dr. Kramer in še Ažman iz Hraša. Vsi trije niso razen z zdavnaj ogledanim zabavljic proti SLS povedali svojim poslušalcem nič novega, še izvzamemo morda le žalostno vest, da vlada še ne bo padla.

Švejska ponovi Ljudski oder četrtič v nedeljo 16. t. m. ob pol 4 popoldne.

Trbovlje

Krekova mladina priredi v nedeljo, dne 16. t. m. ob 4 popoldne v Društvenem domu igro »Sinovo maščevanje«, dramo v treh dejanjih in burko endejanko »Rečci nosovi«.

Pri obl. poslancu Fil. Križniku naj se stranke v raznih zadevah odsej oglašajo vsak četrtek od 4—6 popoldne v tajništvu strokovne zveze rudarjev, Loke 253. Istege dne, in sicer od 6—7 pa v zadevi Vincencijeve konference; vsi oni pa, ki žele informacije o pokojninah itd. iz inozemstva, naj se oglašijo vsak ponedeljek in sredo od 3—4 popoldne istotako v gori navedenih prostorih.

Redni letni občni zbor k. o. SLS se vrši v nedeljo dne 16. t. m. ob 8 zjutraj v Društvenem domu.

V trboveljski šoli bo v nedeljo, dne 16. t. m. ob 8 popoldne predavanje o davkih in o davčni napovedi. Vabijo se vsi tukajšnji trgovci, obrtniki in posestniki. Predavatelj pride iz Ljubljane.

Zgorje ob Savi. Zadnje čase se je po naši dolini zelo razpasel špiritizem. Gotovo je, da ljudi zelo zanima, kaj je s temi pojavi. Zato pa priredi Katoliško prosvetno društvo v nedeljo 16. t. m. ob pol 4 popoldne v dvorani Zadrudnega doma skioptično predavanje o špiritizmu. Predaval bo univerzitetni profesor dr. Lambert Ehrlich. Kojar zanima, naj pride gledat in poslušat. Nekaj jasnosti o tej zanimivi stvari gotovo ne bo škodilo.

Slovinci v Italiji

Epilog škocijanskih dogodkov.

V ponedeljek se je vršila na tržaškem pr-zivnem sodišču razprava radi incidenta z zastavo v Skočjanu, ki se je odigral v nedeljo, dne 24. maja. Ta dan se je vršila v Skočjanski jami veselica, ki jo je obisalo tudi mnogo občinstva iz Trsta. Zvečer se je zbralo v Gombačevi gostilni več dijakov iz Trsta in nekaj domačih kmečkih fantov, med katerimi je bil tudi pokleni ovaduh Milko Gombač. Okoli 11 je občinski sluga Cerkenik, mlad fašist, ki je komaj odlučil vojake, opazil, da je bila zastava sneta z Gombačeve gostilne. V bližini je našel dijaka Gvidona Vesela iz Trsta in ga aretiriral. Nato je še ovaduh Milko Gombač opravil svoje delo in drugi dan je bila aretirana cela vrsta Slovencev, izmed katerih so prišli pred tržaško sodišče: učitelj Grgič iz Bazovice, akademiki Čok Milan iz Lonjera pri Trstu, Cargo Ljubo iz Tolmina, brat znanega slikarja, Gvidon Vesel iz Trsta in akademik Kenda iz Komna ter kmečki fantje Čergonja in brata Cerkenika. Kot obtožilni priči sta nastopila občinski sluga Cerkenik in ovaduh Milko Gombač. Sodišče je obsodilo učitelja Grgiča na 23 mesecev ječe, dijake Čoka, Carga in Vesela ter uradnika Čača na 17 mesecev, Čergonjo in oba Cerkenika na 14 mesecev; dijak Kenda je bil oproščen. Sledilo so obžalovanja vredni dogodki, ki jih je izvala ta težka obsodba: v Skočjanu je bil ubit občinski sluga Cerkenik, v odgovor na to so bili konfinirani dr. Dekleva, dr. Sardoč in Roman Pahor. Obsojenri so vložili rekurz. Kakor že omenjeno, se je vršila v ponedeljek razprava v drugi instanci. Po nenavadno dolgem posvetovanju je sodišče izreklo razsodbo, po kateri se obtožencem zniža kazen za polovico: učitelj Grgič je obsojen na 12 mesecev, dijaki Čok, Cargo in Vesel ter uradnik Čač na 8 mesecev in 15 dni, brata Cerkenika na 7 mesecev in Čergonja na 5 mesecev. Čergonja je kazen že odsedel in je bil takoj izpuščen. Tudi ta razsodba ne more zdaleč zadovoljiti. Kljub temu pa je treba reči, da bi nikdar ne prišlo do omenjenih dogodkov, da bi bile Slovincem prihranjene težke ure trpljenja po ječah in v konfinaciji, ako bi bili prvi sodniki sodili vsaj tako kakor sodniki v drugi instanci. Konfiniranec Roman Pahor se še vedno nahaja v koprskih zaporih. Nedavno je bil obsojen na en mesec ječe, ker je policija našla pri njem nekaj jugoslovanskih revij (»Madina« I. dr.). Policija je napravila preiskavo v zvezi s procesom proti slovenskim dijakom radi izleta na Slavnik. Koprsko sodišče je dijake opustilo. Tudi gostilničar Pečar, ki je bil aretiran po prvi razpravi pod obtožbo, da je krivo pričal, ker je izpovedal v prid obtožencem, je bil štiri dni po aretaciji izpuščen. Orožniški brigadir je namreč izjavil, da Pečar v resnici ne zna italijansko in da se prav radi tega ni strinjalo njegovo pričevanje z zapisnikom, ki ga je sestavil brigadir na podlagi prvih izpovedi Pečarja. Dijaki so bili obtoženi, da so imeli na povratku s Slavnika v Pečarjevi gostilni v Prešnici iredentistično zborovanje.

Dalmatinski dobrovoljci in radgonska vstaja. Društvo primorskih in »dalmatinskih« dobrovoljcev je izdalo »album julijskih in dalmatinskih prostovoljcev«. Med »dalmatinskimi« dobrovoljci, izmed katerih je 20 padlo za Italijo, je naštetih 200 mož. Zagrebški »Obzor« je Društvu primorskih in dalmatinskih dobrovoljcev dokazal, da je izmed 200 tako zvanih dalmatinskih dobrovoljcev 15 takih, ki so rojeni v ... Italiji. Po tej ugotovitvi je seveda zatemnela slava vseh ostalih

»dobrovoljcev« in tajnik Društva primorskih in dalmatinskih dobrovoljcev je napisal v »Piccolo« dva članka, da bi rešil, kar se rešiti da. Tudi Anton Grabar iz Pazina, eden izmed glavnih voditeljev mornarske vstaje v Kotoru, ki je bil tudi ustreljen, je bil Italijan! Ob obletnici zloma Avstrije je »Piccolo« trdil, da so vojaško vstajo v Radgoni organizirali Italijani, ker je bil med ustreljenimi neki Italijan iz Gorice. »Piccolo« je pozabil omeniti, da je radgonska vstaja stala življenje šestih Slovencev in da je tisti Italijan iz Gorice bil obsojen po pomoti, ker ni bil z uporniki sploh v nikaki zvezi. Pričakovati je, da se do prihodnje obletnice poloma vzpne »Piccolo« do trditve, da so tudi vstajo v Judenburgu organizirali ... Italijani!

Za osvoboditev Dalmacije. V nedeljo so bivši prostovoljci proslavili v Gorici v dvorani »Littorio« (v nekdanji slovenski dvorani v Trgovskem domu, kjer je danes sedež fašistske stranke!) tržaškega dobrovoljca Scipija Slatoperja, ki je padel na Kalvariji. Zlatoper je sin slovenske matere, po kateri nosi tudi svoje ime; bil je tudi kos pisatelja in spisal »Il mio Carso« (Moj Kras). Svečanosti so prisostvovali tudi gorški prefekt, podestat in predstavniki drugih oblastev. Slavnostni govor je imel poslanec Rossini. Omenil je tudi, koliko italijanske krvi je stala zmaga v Franciji, ki danes rada pozablja na to. Govornik je ob zaključku poudaril, da gre mlada Italija po poti rimskega imperija, in

je pozval »mlade in stare legionarje«, naj bodo pripravljeno, da zgrabijo za orožje, ko jih pokliče kralj ali duce. Na proslavi je bila prečitana tudi brzojavka predsednika društva bivših dobrovoljcev, ki se konča s temi besedami: »Odločno in složno poslušajmo povelje Scipija Slatoperja: Split!

Tržaški veslarski klub »Dalmazija« je praznoval prvo obletnico društvenega obstoja. Klub je nastanjen v prostorih razpuščenega slovenskega veslarskega kluba »Sirena«. Glavno glasilo fašistske stranke pripominja k tej slovesnosti: Z vzvišenim pogledom na veliko zmago se »Dalmatince« pripravljajo za prihodnjo bitko, ki mora priti.

Balliski domovi med Slovenci. Pretekli dnevi so fašisti slovesno otvorili tri balliske domove, in sicer v Št. Vidu pri Vipavi in Sempasu v soboto, v nedeljo pa v Opatjem-selu. Italijanski listi poudarjajo, da so se te slovesnosti izvršile v »resnični in neprisljani manifestaciji slavnostnega veselja« in da je prebivalstvo z enodušno udeležbo dokazalo, kako drugorodci razumevajo delovne Balile.

Italijani namenoma pačijo naš jezik. Na sv. Gori pri Gorici prodajajo razglednice s sledečim napisom: »Gorica — Mati Bosia ot Sveta Gora — Devica ot Sveta Gora je primla suoi Prostor Sa dovolilo suoi Vasi.« To naj pomeni, da je Mati Božja od vseh krajev radostno pozdravljena zopet zavzela svoj prestol na sv. Gori.

Porotna zasedanja

Zavraten umor - Smrtna obsodba

Celje, dne 13. decembra 1928.

Ana Narat, 50letna vdova-posesnica iz Zetal, Josip Narat, posestnika sin iz Zetal, star 17 let, in Marija Horvat, vdova-posesnica, tuda iz Zetal, se zagovarjajo radi zavratega umora nad Vincencem Horvatom iz Zetal.

Obdolžena Marija Horvat-Narat se je poročila meseca maja 1926 z Vincencem Horvatom. Takrat sta bila obenem dve svatbi, ker se je tudi njena sestra Antonija poročila z Alojzom Horvatom. Vincenc Horvat se je priženil na domačijo Ane Narat in je ta izročila novoporočencema polovico svojega posestva, dočim je drugo polovico obdržala zase.

Ana Narat je bila prvič poročena s Stevanom Butolen, a ji je mož kmalu umrl. Potem se je poročila drugič, toda drugi mož Matevž Narat je odšel na vojno, iz katere se ni več povrnil.

Kakor je pokazala preiskava, zakon med Vincencem in Marijo Horvat ni bil srečen. Ana Narat, ki se je zakonu že z vsega početka protivila in je pozneje hotela imeti povsod prvo besedo, jima je popolnoma zagrenila življenje.

Dne 8. oktobra t. l. zjutraj je prišel na orožniško postajo v Zetalih Josip Narat in povedal, da je ponoči ubil svojega svaka Vincenca Horvaia. Orožniki so res našli Horvata mrtvega z razbito glavo. Sodni zdravniki so menjali, da je Vincenc Horvat umrl nasilne smrti in da je smrt nastala valed nestetih težkih udarcev s trdim predmetom po glavi, na kateri so bile lobanjske kosti na več mestih razbite, kar vse je imelo za posledico silen pretres možganov, njih krvavitve in otrpnjenje. Tudi so zdravniki menjali, da ga je moral nekdo daviti za vrat.

Vdova po pokojniku, obdolžena Marija Horvat popisuje dogodek sledeče: Ugodnega večera se je Vincenc vlegel v svojo posteljo okoli 21, ona pa se nato kakih dve uri pestovala mlajšega otroka. Ko je ravno zaspala, jo je prebudil krik njenega moža. Skočila je pokonci in opazila svojega brata Josipa Narata, držkega ob pasu moza kol v roki. Rekla mu je, naj pusti moza v miru. V nadaljnem je pogledala oca svojega otroka in se stisnila k peči. Brat pa je tolkel poglavi njenega moža, dočim je mati Ana Vincenca držala za roke. Vincenc se je sprva skušal braniti, a silni udarci s kolom so ga kmalu omanili. »Ubijanje« je trajalo cele štiri ure. Mati Ana, ki je držala Vincenca, da je mogel Josip Horvat svoj zločinski posej bolj nemoteno vršiti, je Vincenca ves čas zmerjala in zasmehovala. Zena Marija je bila ves čas z otrokoma pri peči in ni branila moža, »ker da je otroci niso pustili od sebes. V preiskavi se je Marija ponovno zapletla v protivolja. Tako je najprvo rekla, da jo je usodnega večera hotel mož pretepati, brat Josip pa da jo je branil in ona da ni ne ve, kako je bil mož umorjen. Tudi sprva ni hotela nič vedeti, da bi se umor njenega moža pripravil. Končno pa je vendar priznala, da je njena mati Ana na smiheljsko nedeljo 30. septembra tekotem prepira z zetom rekla sinu Josipu, naj zeta kje pričaka in ga tako udari, da bo »hinc«.

Josip Horvat se je sprva zagovarjal tako, kot ga je naučila mati, da je namreč ubil svaka, ko je branil pred njim svojo sestro. Kasneje pa je priznal, da v hiši ta večer ni bilo nikakega prepira, temveč da je on šel po milobiti spat v svojo posteljo in je spal kakih dve uri. Ko se je prebudil, je vzel kol, ki si ga je že poprej v ta namen pripravil in ga bil pod posteljo skrnil. Tudi je že ta večer povedal določno mae-ri in sestri, da bo Vincenca ubil. Udaril je Vincenca s kolom po glavi, ko je ta trdno spal. Ko se je Vincenc zbudil in se skušal postaviti v bran, mu je prišla na pomoč mati in sta tako skupno ubila Vincenca.

Glavna povzročiteljica grdega dejanja pa je Ana Narat, pokojnikova tača. Sprva ni hotela ničesar vedeti o umoru, kasneje pa je pod težo dokazov priznala vse. Povedala je tudi, da njena hči ni šla branit moža, ker je bila nanj jezna.

Iz izjav raznih prič, po večini sosedov, se da sklepati, da je Vincenc slutil, da mu strežejo po življenju, pa tudi, da sta Ana Narat in Marija Horvat v enaki meri sovražili Vincenca in mu že dalje časa strogli po življenju. Posredilo se jima je končno, da sta pregovorili Josipa Narata, da je svaka v spanju napadel in ubil. Josip Narat je končno sam priznal, da bi ga bil ubil že prej, pa se mu ni nudila prilika, ker se nikoli ni pravčasno zbudil. Vincenca so slednjič umorili vprilo dveh njegovih nedolžnih otrok, ki sta kričala, sami pa niso pokazali niti sence obžalovanja niti takrat ne, ko so njih žrtev odnesli iz hiše.

Dokazovanje je trajalo do 13 in ga je vodil dvorni svetnik dr. Kotnik. Ob 13 je bila razprava prekinjena in se je ob zelo velikem zanimanju občinstva nadaljevala ob 15, ko je dobil besedo zastopnik drž. pravnišstva dr. Rus, za njim pa zagovorniki odvevnika dr. Ogrizek in Erharti ter kazenski zagovornik dr. Keršbaumer.

Po pravem pouku predsednika so se porotniki posvetovali o sedmih vprašanjih, ki so jim

bila stavljena. Prvo vprašanje se je glasilo glede Josipa Narata o krivdi na zavratom in naročenem umoru. Drugo glede Ane Narat o hujskanju, navsvetovanju, nagovarjanju in povzročitvi umora. Tretje vprašanje se je glasilo glede neposrednega sodelovanja Ane Narat pri umoru. Četrto glede oddaljenega sodelovanja Ane Narat pri umoru. Peto glede Marije Horvat o hujskanju in napeljevanju k umoru. Šesto glede Marije Horvat o sodelovanju pri umoru. Sedmo glede tega, da se ni poskušal preprečiti zločin.

Porotniki so soglasno potrdili prvo, drugo, tretje in šesto vprašanje. Na podlagi pravdoreka porotnikov je bila obsojena Ana Narat radi zavratega in naročenega umora na smrti na večalih. Josip Narat je bil obsojen radi zavratega in naročenega umora na 8 let težke ječe, postrone s trdim ležiščem, postom in temnic na dan 7 oktobra vsakega leta (dan smrti Vincenca Horvata). Josip Narat je prejel nizko kazeno radi mladoletnosti. Marija Horvat pa je bila obsojena le na 4 leta težke ječe radi oddaljenega sodelovanja pri umoru, ker se je vpoštevalo, da ni pri njej nikakih obtežljivih okolnosti.

Maribor, 13. decembra.

PRETKAN GOLJUF.

Josip Plevnik, rojen 8. marca 1900 v Selah (Šmarški okraj), trgovski potnik, je obtožen hudodelstva goljufige in ponoverbe. Obtoženec je bil namreč prevzel od banke Duchal in Spol v Pragi ter Fortuna v Zagrebu razprodajo obveznic vojne škode in tobačnih srečk. Glasom pogodbe je bil izkupilek za prvi obrok njegov. Mimogrede pa se je bavil tudi z goljufigo. Oglašal se je zunaj na deželi pri raznih strankah ter obljubljal najrazličnejše stvari: da jim bo pomagal, da jim bo izplačano vojno posojilo itd. Pri tem pa je od strank dobival denar za »koleke«. Razen tega pa je Plevnik zalezoval tudi neizkušena dekleta ter jim natezoval, da jih bo poročil, in jim na ta način izvajal velike zneske. Tudi je Plevnik v nekaterih slučajih pridržal za sebe izkupilek za prodane obveznice. Za svojega bivanja v Mariboru in Ljubljani se je pri polic. oblasti zlagal pod napačnim imenom in poklicem ter potvarjanju drugih okolnosti. Pri vsem tem je prizadel okrog 13 strank, ki jih je obtoženec pod raznimi zvitiimi pretvezami oškodoval za skupno nad 10.000 Din.

Porotniki so potrdili 7 glavnih vprašanj z mnogimi postranskimi vprašanji. Na podlagi pravdoreka porotnikov je bil Plevnik obsojen na šest let težke ječe.

DETMORILKA NA ZATOŽNI KLOPI

Zagovarjala se je danes pred porotniki Antonija Kovačeva, rojena 16. aprila 1907 v Domajncih (murskobenotški okraj) radi hudodelstva detmora in pa hudodelstva obrekovanja. Ker je obdolžila sokrivde na umoru svojega prejšnjega ljubčka Janeza Šnurerja. V noči na 28. oktober 1928 je namreč Kovačeva porodila nezakonskega otroka ženskega spola, ki ga je zdavila. Značilno je, da obtoženka ves čas ni hotela priznati nosečnosti, dasi se je to splošno govorilo. Po porodu je zakopala otroka v pepelu pod krušno pečjo v kuhinji. Obdolženka dajanja ne traji, pravi pa, da se je bala bede in pa očeteve jeze. V obtožnici se pa nasproti temu ugotavlja, da oče sploh ni vedel, da je noseča, in da tudi obdolženka sama ni mogla naprej vedeti, če bo otrok ostal pri življenju. In tudi bude se ni mrgla biti, ker ima sama premoženje.

Porotniki so krivdo zanikali, nakar je bila izrečena oprostitna rasodba.

Ljubljana, 13. decembra.

NAPAD NA CESTI.

Danes sta sedela pred porotniki 20letni Janez Koželj, samki deavec iz Gore ter France Marn, 23 letni mizarški pomočnik na Omajnci.

Letos 10. oktobra se je živinski mešetar in prekupec Miha Gašperlin vračal iz sejma v Motniku domov v Zalog pri Komendi. Mož je na sejmu v Motniku kupil dve kravi, ki jih je gnal potem domov. Spotoma se je oglasil v gostilni Janeza Broliha v Podgorju, kjer sta bila oba obtoženca. Mešetar Miha je v gostilni popil par kupic zganja in že čez pol ure odšel spat s kravami v temno noč. V žepu je imel listnico z 5500 Din gotovine.

Ko je Gašperlin odšel, sta se obtoženca domenila, da gresta za njima, da ga bosta oropala. Nardrt je bil zasnovan tako, da bosta Gašperlina pordila na tla ter mu potem vzela denar. Koželj je prosil Marna, naj mu da nož, da bo lahko z njim prezal Gašperlinu žep, v katerem se nahaja denarnica. V gostilni sta se zgovorila, da gresta v Podgorje klicat dekleta pod okno, v resnici pa sta tekla po bližnici za Gašperlinom, da prehiteta ter se skrila ob cesti.

Ko je Gašperlin dospel do njiju, je zavpil Marn »holte«, Koželj pa je skočil na cesto, zgrabil

Gospodarstvo

Za povzdigo sadjarstva in vinarstva

Maribor, 13. dec. 1928.

Izredno glavno skupščino Zadrudne zveze je danes ob 10 dopolne otvorili v dvorani Zadrudne gospodarske banke poslevoedeči podpredsednik Zadrudne zveze gimn. ravnatelj Bogumil Remec. Skupščina, na kateri je bilo zastopanih 380 članic, so prisostvovali med drugim: oblastni predsednik dr. Leskovar, oblastni odbornik dr. Milavec iz Ljubljane, ravnatelj Zadrudne zveze iz Ljubljane dr. Basaj in Franc Gabrovšek, narodni poslanec Žebot, oblastni odbornik Zupančič, inž. Zidanšek ter oblastni poslanci Hrastelj, Saša, Pirnat in Škerbinek. Na dnevnem redu je bilo nadvse poučno predavanje profesorja Josipa Priola o naših sadjarskih zadrudjih, katerega priobčimo v izveščku jutri.

Predavanju o sadjarskih zadrudjih, ki je zbudilo med našimi zadrudniki splošno zanimanje ter živo debato in ki se bo na predlog g. podpolkownika Vurnika iz Teharja tudi objavilo v »Narodnem gospodarju«, je sledil zanimiv referat oblastnega poslancina Hrastelja o naših vinarstvih zadrudjih, o čemer bomo še tudi podrobneje poročali. Na koncu so se obravnavale nekatere važne notranje organizatorične zadeve.

Tekstilni kartel v Lodzu. Kakor znano je Lodz središče tekstilne industrije v Poljski. Sedaj se je osnoval v njem kartel, ki bo predvidoma obvladal monopolno poljski trg. saj je pristopilo k njemu 12 največjih tekstilnih tovarnic in veliko število manjših. Kartel je zasnovan na široko in bo reguliral plačilne pogoje, prodajo in proizvodnjo.

Borza

13. decembra 1928.

DENAR

Promet deviz znaten, vendar pa manjši kot včeraj. Največ povpraševanja je bilo za Berlin, Prago, Dunaj in Trst, katero je v celoti krila Narodna banka. Neznatno je bilo povpraševanje po Budimpešti, kar je krila privatna ponudba.

Devizni tečaj na ljubljanski borzi

13. decembra 1928.

	povpraš.	pon.	sredni	sr. 12 XII.
Amsterdam	—	2285,75	—	—
Berlin	1351,75	1357,75	1336,25	1336,25
Bruselj	—	—	—	—
Budimpešta	990,70	993,70	992,20	—
Curih	1094,10	1097,10	1095,60	1095,60
Dunaj	799,05	802,05	802,05	800,55
London	275,67	276,47	276,07	276,07
Newyork	—	16,90	—	16,89
Pariz	—	22,38	—	22,35
Praga	168,22	169,2	168,72	169,7
Trst	296,98	298,9	297,98	297,85

Zagreb. Amsterdam 2285,75 bl., Berlin 1351,75

1357,75, Curih 1094,10—1097,10, Dunaj 799,05—

Gašperlina za ramo ter ga sunil, da je mož padel. Medtem je priskočil drugi napadalec, ki je pokleknil Gašperlinu na vrat in ga držal za roke. Eden izmed njih je napadenemu segel v desni hlačni žep in proti notranjmu žepu telovnika, kjer je imel mož denar. Gašperlinu pa je še mogel odpreti svoj nož in jel z njim nahati ter vpiti na pomoč. Tega sta se napadaleca prestrašila in pobegnila.

Porotnikom sta bili stavljeni dve glavni vprašanji radi roki in eno eventualno na vprašanje. Porotniki so prvi dve vprašanji odklonili z 11 proti 1 glasu, tretje eventualno vprašanje pa so potrdili z 11 glasovi proti 1. Na podlagi tega pravdoreka je bil Koželj obsojen na 14 dni zapore radi prestopka § 431 k. z. (zoper telesno varnost) dočim je bil Marn oproščen.

OSLEPEL PRI FANTOVSKEM PRETEPU.

Tomaž Dragar, 18letni posestnikov sin, se je danes zagovarjal pred poroto zaradi težke telesne poškodbe; pri nekem pretepu je bil namreč sunil Franceta Zavornika tako nesrečno v oko, da je ta za vedno oslepel na levo oko.

Letos na pusino nedeljo sta Tomaž in njegov brat Lovro popivala in razgrajala v neki gostilni v Jaršah. Gostilničarka sta grozila z odprtim nožem, da jo bosta še tisti večer razrezala na kosce, ker jima ni hotela dati več pišče. Nato sta odšla in v gostilni na Rodcij spila še pol litra vina. Pončič sta se vračala v družbi še dveh fantov domov proti Jaršam. Srečali so večjo skupino fantov in deklet. Obdolženec in tovariši so vpili »avje nad nasprotno skupino. Ko so se srečali, je obtoženi vsakomur izmed njih pogledal izvaloval v obraz ter jih potem zasledoval na Rodcio. Tam je prišlo do prepira med skupino in obtožencem. Ko je France Zavornik nekakaj spreporil, je stopil obtoženi korak nazaj in dejal: »Na tebe imam že dolgo časa pikot ter ob enem sunil z odprtim nožem proti levemu očesu. Zavornik se je takoj zgrabil za oko, obtoženi pa ga je še enkrat sunil in ga ranil v levo roko. Valed močne krvavitve je Zavorniku postalo slabo, zavpil je: »Jaz imam že dosti opotekel se je in se zgrudil na tla. Dva tovariša sta ga nato odnesla v bližnjo hišo.

Tomaža Dragarja je branil dr. Tominešek et., obtožbo je zagovarjal dr. Felbacher. Senatu je predsedoval d. s. s. dr. Gaber, prisodnika sta bila višji sodni svetnik Kralj in okrajni sodnik dr. Bizjak.

Na podlagi pravdoreka porotnikov je bil Tomaž Dragar obsojen na 15 mesecev težke ječe, postrone s postom vsake četrta leta. Obsodi se dalje, da plača Zavorniku za izgubo vida in 30% invalidnino skupno enkratno svoto 30.000 Din, ter vse stroške.

Sport

Redni letni občni zbor SK Ilirije se vrši danes v petek ob 19.30 v vrnem salonu restavracije »Pri Levu«, Gosposvetvska c. 16. Odbor ponovno opozarja članstvo, da se z današnjim občnim zborom polaga temelj za celotno delovanje SK Ilirije v letu 1929 ter vabi k čim večji udeležbi. Tajnik.

Članstvo SK Ilirije se pozivlja, da se v čim večjem številu udeležijo klubovega občnega zbora, ki se vrši v petek, 14. t. m. v salonu restavracije »Pri levu« na Gosposvetvski cesti točno ob 19.30. Člani se obenem naprošajo, da pri tej priliki oddajo svoje slike za nove legitimacije, ki stopijo v veljavo z novim letom 1929. — Odbor.

802.06, London 275.67—276.47, Newyork 56.74—56.94, Pariz 221.38—223.38, Praga 108.22—109.02, Trst 296.95—298.95, Budimpešta 992.40.

Curih. Belgrad 912.75, Berlin 123.55, Budimpešta 90.53, Dunaj 73.05, London 25.19, Newyork 519.25, Pariz 20.1875, Praga 15.8850, Trst 27.1875, Bukarešt 3.12, Sofija 3.75, Varšava 58.25, Madrid 84.2750.

Trst. Zagreb 33.58—35.60, London 92.64—92.66, Pariz 76.06—74.75, Newyork 19.05—19.06, Curih 36.770—36.785.

London. Newyork 4.8512, Pariz 124.1550, Milan 92.6550, Curih 25.19, Madrid 29.88, Oslo 18.1987, Amsterdam 12.0784, Berlin 20.8537.

Dunaj. Belgrad 12.4825.

VREDNOSTNI PAPIRI

V efektih ni bilo nobenega zaključka.

Ljubljana. Celjska 158—0, Ljublj. kreditna 125—0, Praštediona 920—0, Kred. zavod 175—0, Vevče 114—0, Ruše 200—280, Stavbna 56—0, Šešir 105—0.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 434—436, kasu 434—436, 7% inv. posojilo 86.50, agrari 53.50. Bančni pap.: Poljo n. em. 16.50, Hrv. 61—62, Kred 93, Jugo 91—92, Lj. Kr. 125—127, Nar. 6950—7050, Prašted. 920—922.50, Srpska 152—155, Zem. 185 do 140, Union 57.50, Obr. na 38—39, Etno 160—180. Ind. pap.: Guttmann 190—195, Slavonija 5—6, Slav. veka 101—102, Danica 150—155, Drava 510, Union 300—350, Isis 27—32, Ragusa 500—510, Trbovlje 470—472.50, Vevče 116—118, Piv. Sar. 300, Oceania 255, Mila 19.75.

Dunaj. Podon.-savska-jadr. 84.10, Zivno 130.25, Hipo 7, Alpine 42.10, Leykam 9.80, Trbovlje 58, Kranjska industr. 36, Mundus 184.50.

Žito

Oslabitev cene za pšenico na bačkih tržiščih za enkrat še nikakor ni vplivala na kupčijski promet, ker je ponudba promptnega blaga dovolj omejena, a povpraševanje še manjšo.

Tudi za pšenične mlevske izdelke, katerih cena je ostala neizpremenjena, ni nobenega posebnega zanimanja. Času primerno suha koruza s kvalitnetno garancijo se nudi zajem. po 247, umetno sušena promptna po 265, bačka oz. sremska nakladalna postaja.

Na tu vlada mrtvilo. V ostalih produktih požaj neizpremenjen.

V Ljubljani so notacije nespremenjene. Tendanca v deželnih pridelkih nespremenjena. Zaključkov ni bilo.

Novi Sad. Pšenica: bč. 237.5—240, bn. 234 do 236, sr. 240—242.50; oves: bč., sr., slav. 240—245; koruza: bč. 232.50—237.50, sr. 235—240; ječmen: bč. 252.50—257.50; moka: 0 g 342.50—352.50, št. 1 322.50—332.50, št. 2 302.50—312.50, št. 6 265—275, št. 7 255—265; otrobi: sr. 177.50—182.50.

Budimpešta. Tendanca: medla. Pšenica: marec 25.50—25.52, zaklj. 25.30—25.32, maj 26.42 do 26.24, zaklj. 26.20—26.24; rž: marec 24.54—24.32, zaklj. 24.34—24.36, maj 25.04—24.98, zaklj. 24.96 do 24.98; koruza: maj 28.38—28.28, zaklj. 28.26 do 28.28, julij 28.46—28.40, zaklj. 28.34—28.36.

Les

Zaključenih je bilo 5 vagonov desk smreka, jelka. — Tendanca nespremenjena.

SK Ilirija (tehtofletilska sekcija). Redni training se vrši v telovadnici I. drž. gimnazije, Tomanova ul. vsak ponedeljek od 18 do 19.30, vsak torek in četrtek pa skupaj z lahkoatletskim od 18.15 do 19.15. Kdor želi pristopiti, se priavi lahko ob tem času. Načelnik.

Ljubljanska nogometna podzveza. Jutri, dne 15. 12. 1928 ob 19 v kavarni Evropa (posebna soba) seja kaz. odbora. Na isto se vabilo ob 19.15 igr. Thuma Emanuel, Jež Josip (SK Reka); ob 19.30 g. Novak Ivan (Krakovo); ob 19.45 igr. Košenina Ivan (Ilirija) in ob 20 igr. Jug Vincenc (Primorje). Tajnik II.

VIKTORIJA (Zagreb) — ILIRIJA.

V nedeljo 16. t. m. ob 14.30 na prostoru Ilirije.

SK Viktorija, na tretjem mestu prvensivene tabele zagrebškega prvega razreda stoječe moštvo, odigra v nedeljo prijateljsko tekmo z SK Ilirijo v Ljubljani. Viktorija velja za moštvo, ki igra poleg prvaka Haška najljepši, tehnično in kombinirano najbolj dovršeni nogomet med zagrebškimi klubi. V svojih dosedanjih nastopih v Ljubljani je pokazala vselej prav dobro igro ter napravila na občinstvo najsimpatičnejši utis. Razume se, da je obvezana postaviti proti Iliriji kompletno I. moštvo.

Tudi Ilirija ima za nedeljo na razpolago zopet kompletno moštvo; Verovšek, izvrstni levi branilec, ki je v zadnjih tekmah za Gosposvetvski pokal manjkal v moštvo, je ozdravel in bo proti Viktoriji zopet nastopil.

30.000 NOGOMETNIH KLUBOV V ANGLIJI.

Angleški listi priobčajo okle na prijatelje nogometnega sporta. Neverjetne številko so v oklicu. Praviyo nam, da je organiziranih v angleški nogometni zvezi 30.000 klubov in da so ji predložena v ponedeljkih poročila o 12.000 do 15.000 igrav. V Londonu samemu je 2500 nogometnih klubov, med njimi komaj pol tuceta profesionalnih. Sploh je v vsej Angliji samo 88 profesionalnih klubov. Ze leta 1888, je obstajala nogometna zveza samo iz tuceta klubov, danes je pa ta zveza na članih najbogatejša in napromembnejša narodna sportna zveza sveta. Angleško sportno časopisje naglašja v svojem oglasu, da je Velika Britanija podarila svetu nogometni sport, najbolj priljubljeno sportno panogo.

Sveta življenje in vrvenje

Peter Klemen:

Slovenski kurir in njegova smola

(Popotni spomini iz dani po prevratu.)

(Dalje)

XXVI. POGLAVJE.

Smola v Buchsu. Trideset frankov. V Zidanem mostu. Slovo.

Pa predno sva zapustila z Lorkovičem Švic, naju je čakalo še eno neprijetno iznenađenje.

Dospela sva bila na švicarsko obmejno postajo Buchs, kjer sva prenočila, ker na večer istega dne ni peljal noben vlak več proti Inostem. Ko sva drugo jutro prišla zopet na

Chamberlain ob svojem dohodu v Lugano.

kolodvor, sva morala vnovič iti skozi prostore car. revizije in smola se naju je zopet prijea.

V Parizu sva si bila nakupila nekaj malenkosti, da jih neseva znanec in prijateljem za »kolače« ali »odpustke« kakor pač pravijo pri nas.

Odrpila sva kovčge in star, čmeren carnik je začel brskati po njih. Slabe volje je bil in godrnjal je sam pri sebi nerazumljive besede. Ko je prišel vsakemu kovčegu do dna, je začel znova preiskovati, obenem pa je postavljaj na stran predmet za predmetom, same stvari, ki sva si jih bila nakupila z Lorkovičem v Galeriji Lafayette: manšetine gumbce, kravate, pepelnike z graviranim Eifflovim stolpom, koščke svežega toaletnega mila itd. Ko je vse prevohal in prebrskal, je izjavil, da je to blago zaplenjeno, češ, da nisva deklarirala ničesar, četudi nosiva s seboj carini podvrženo blago. Ko sva se izgovarjala, češ, da sva tisto ropotijo nakupila že v Parizu, je izjavil, da to nič ne pomaga, rekoč, da so vse te reči postale »schwizerisch naturalisiertes Gut«, ki nama jih mora zapleniti, povrhu pa morava plačati še kazen, vsak po trideset švicarskih frankov.

Pobral nama je »kolače« ter izstavil vsakemu pobotnico za 30 frankov s pripombo, da lahko počakava, kaj bo razsodilo sodišče v Luzernu, ako nama je žal za globo, ki sva jo morala odšteti.

Na to niti misliti ni bilo, saj se je bližalo novo leto in moj sopotnik dr. Lorković se je bal samo tega, da ne bi prišel do Silvestrovega večera domov.

Prišla sva jezna in užaljena na peron ter ogorčeno ugotovila, da se je za naju končala carinska revizija samo zato tako žalostno, ker sva imela rdeče potne liste. Kajti tudi drugi potniki so imeli vse polno v Švici in drugje nakupljenega blaga, ki ga pa carina ni hotela videti.

Vlak naju je odpeljal skozi Kloster- in Stanzertal dalje navzdol proti prestolici Tirolske.

Drugi dan sva dospela v Selztal, kjer sva morala zopet čakati cel dan, da sva dobila zvezo z Bruckom ob Muri.

Skoraj dva meseca je bilo že minilo, odkar sva se bila seznanila z rajnkim Lorkovičem. V Zidanem mostu sva se morala ločiti. Težko je bilo obema. Ko sem ga prvič videl meseca novembra v Reki, mi je bil indiferenten kakor kdo drugi. Ko pa sva se poslavljala, sva si bila dobra prijatelja. Težka pot naju je bila zblížala in skoraj neverjetno se je nama zdelo ob slovesu, da morava vsak na svojo stran.

Še enkrat sem ga videl l. 1919 na njegovem prijaznem domu na Tuškancu, še par pisem sva si pisala, pozneje sem čital o njem samo še po časopisih.

Danes Lorkoviča ni več, ni več edinega, s katerim bi se lahko pogovarjal o svojih kurirskih doživljajih pred desetimi leti, ko je vstajala iz podrtin stare monarhije naša nova država. Ni več edinega, s katerim bi se do solz nasmejala na račun najinega pustolovskega kolovratnja po tujini, ni ga več, da bi mu priznal, kako kruto res je danes marsikaj, kar je on slutil, a čemur tedaj nisem ne hotel ne mogel verjeti. Dragi Ivane, spavaj mirno v bratski zemlji!

Bilo je že nekaj dni po novem letu, ko sem izstopil na Južnem kolodvoru okrog polnoči. Na peronu sem srečal prijatelja Dominika iz Kamnika. Začuden me je pogledal, kakor da ne bi razumel, čemu lažim okrog v pozni, temni noči, in me vprašal: »Kod se pa ti potepaš?«

Pred kolodvorom sem obstal. Na vseh krajih in koncih so pokale karabinke, kakor bi bil prav blizu zadaj za strelskimi jarki.

V Kolodvorski ulici se je razlegal iz gostiln glasen halali, halalo... ropotali so avtomati svoj tamtata... tamtata... Pred gostilno je ležal znak na tleh pijan meški ter kričal na vse grlo: »Mi pa ne gremo dam...!« Stražnik mu je prigovarjal, naj vstane, da gresta spat. Mož pa ni hotel o tem ničesar slišati in zakrožil je prav hripavo: »Lepa naša domovina...«

Joj, koliko je bilo tedaj prestoni, ki smo jo napačno umeli, in moči, zaradi katere smo si toliko domišljali, pa je nismo imeli. In megalomani, domišljavci smo bili vsi, prav do zadnjega vsi. In nič boljši, morda še najslabši sem bil jaz, ki mi je moral šele italijanski karabinijer dopovedati, kako malo resnelka imamo v tužini

Zuraviscni dom v Luganu, kjer se pravkar vrši 53. zasedanje sveta Društva narodov.

pred nami: »Vaš potni list ni vreden niti pipe tobaka...«

Tako je bilo pred desetimi leti... in danes... kako je, bratje in prijatelji?

(Konec.)

Naslov angleške kraljice

S tem vprašanjem se te dni pečajo razni listi. Po starih angleških zakonih, ki segajo nazaj v normansko pravo, žena angleškega kralja nima pravice do naslova »angleška kraljica«, marveč samo »kraljica soproga«. To tudi tedaj, če se s soprogom vred krona. Samo kadar je kraljica samostojna vladarica, kakor je bila n. pr. kraljica Viktorija, ji pripada naslov »angleška kraljica«. Drugače je pravni položaj žene angleškega kralja, položaj »feme solee«, to je primožene ženske. Seveda se v praksi na te stare določbe nihče ne ozira in se splošno rabi označba »angleška kraljica«.

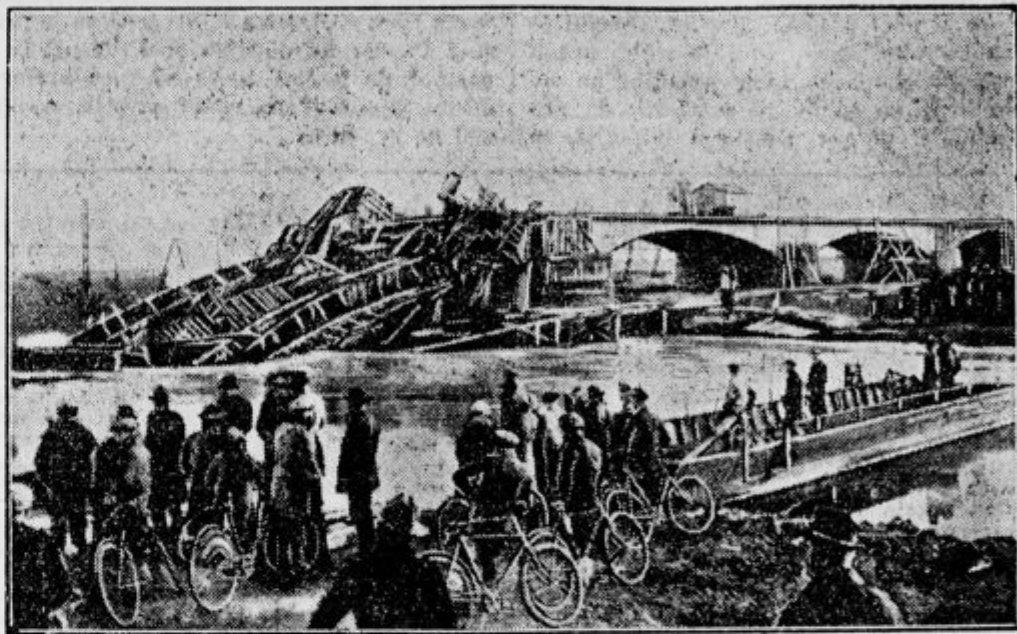
Zakaj ugajajo detektivski romani?

O tem je izjavil znani angleški pisatelj Edgar Wallace: Moderni tajinstveni spisi imajo zahvaliti svoj postanek in popularnost časnikarstvu. Milijoni čitateljev, ki so jim dobro znani pogoji vsakdanjega življenja, se oklepajo teh spisov, ker najdejo v njih v stisnjeni obliki vse, kar prinašajo listi v teku dolgega časa. Nekoč so se čitala poročila takih zanimivih dogodkov v listih vsak dan, dokler se po-

Tajni svetnik dr. Traumann, ki je bil v njunškem zunanem ministrstvu imenovan za ravnatelja vzhodnega oddelka. Njegov prednik na tem mestu, v Dirckens, je imenovan za poslanika v Moskvi.

dva grama radia. Na ta način bi bilo upati, da si bodo mogle nabaviti radij tudi manj premožne države in ustanove.

Razvaline novega betonskega mostu pri Siegburgu, ki se je porušil zaradi slabega materiala, ob nesreči je bilo več delavcev težko ranjenih.

samezen slučaj ni logično zaključil s tem, da so zločince našli in obsodili. Tajinstveni dogodek je zadovoljeval njihov zmisel za pravico in logično posledico. Zločince mora priti v roke pravici, dogodek mora dobiti svoj logični konec. Ako bi čitali opis takega tajinstvenega dogodka v listih, bi morali čakati na

V dveh - treh vrstah

S parnika »Ausionia« je izginila med vožnjo v Ameriko 31 letna dama, Davis po imenu. Zelo je trpela vsled morske bolezni. Ko so pristali, je niso našli ne v kabini ne drugod na ladji.

Nikoli v zadregi. Gospa: »Le pogledite, Angela, kako debel prah leži na mizi — pisati morem po njem.« — Angela: »Ti ljubi Bog, kako lepo pisavo imate, milostljiva!«

Letalska nesreča. Letalo na zračni progji Berlin—Köln je moralo vsled pokvarjenega stroja zasilno pristati, pri čemer se je letalo vnelo in zgorelo. Posadka treh mož je zgorela, edini potnik je ostal nepoškodovan.

Višek pretkanosti. »Ali kdaj govorite v sanjah?« — »Nikoli! Moja žena je že čisto obupana — samo smehljam se!«

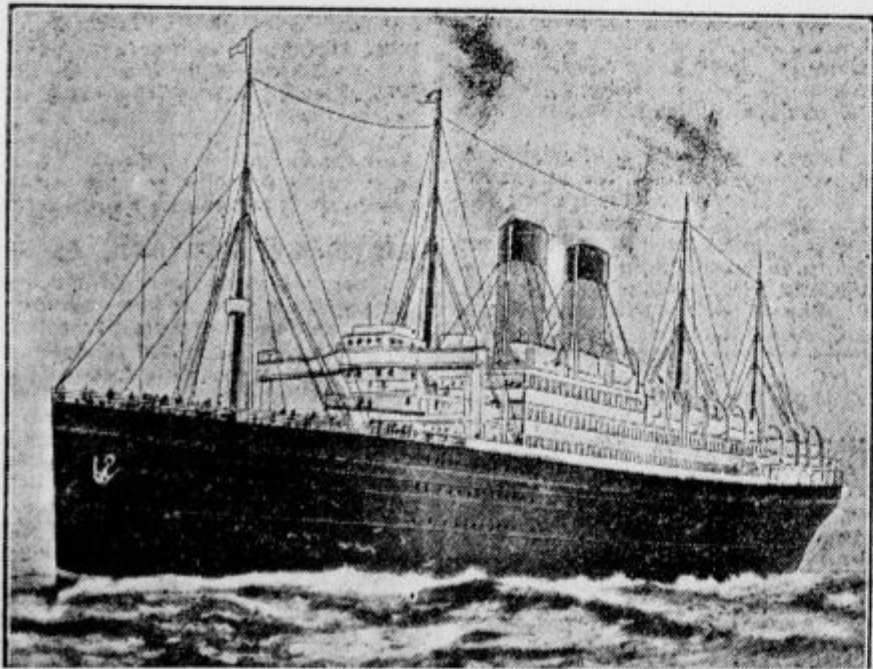
Gledišče brezbožcev so otvorili v Moskvi pod ravnateljstvom Brajlovskega. Igrajo samo protiverske komade: »Simeonov kovčeg« Morozova, »Dekle z Altaja« Gradova, »Akulina Petrova« Vojnova i. dr. Blazniki!

Vnuku pisatelja F. Dostojevskega je moskovski svet ljudskih komisarjev dovolil do smrtne podpore.

V aferi »Gazette du France« v Parizu so zaslišali neko gospo Pollak, ki je oblastem izročila 1 milijon frankov, katere je pridobila pri navedenem koncernu. Razen tega je strokovnjakom izročila pregled vseh svojih gospodarskih poslov, da doženejo, ako je še kaj več »zaslužila« pri podjetju ge. Hanau; vse hoče vrniti. — Nad »Gazette du France« je oblast proglasila konkurz.

General Hans Kundt, načelnik bolivijskega generalnega štaba, postaja v sedanjem napetem položaju med Bolivijo in Paragvajem zelo važna osebnost. Sporna točka med obema državama je ozemlje Gran Chaco, ki obsega 120.000 kvadratnih km in šteje 12.000 prebivalcev; glavno pa je, da se nahajajo tu bogati petrolejski vrelci. — Bolivijska armada šteje 48 pehotnih stotnij, 12 škadronov konjenice, 6 baterij, 4 pionirske stotnije in 10 letal. Paragvajska vojska je še za dve tretjini manjša. Hudega se tedaj v morebitni vojni med Bolivijo in Paragvajem ni bati.

Oceanski parnik »Celtic« (21.000 ton obsega) britanske White Star Line, ki je ob južni irski obali nasedel 254 potnikov, med njimi 29 rešencev s parnika »Vestris«, so rešili. »Celtic« je ena najbolj znanih ladij v prometu s Severno Ameriko.

Radia bo več

Tačas je na svetu največ 300 gramov radia; to količino pa je bilo možno doseči šele potem, ko se je bilo belgijsko-kongijskemu podjetju Radium Belge posrečilo zvišati produkcijo na 25 gramov letno. To je izredno velika količina, če se premisli, da je treba za en sam gram radia 10.000 kg najboljše rude, ki se predeluje na zelo zapleten kemičen način. Zato je radij silno drag. Tem večjega pomena je, da so odkrili sedaj severnovzhodno od Johannesburga v Južni Afriki, kjer so našli že tolika rudniška čuda, nov sklad rude, iz katere se pridobiva radij. Rudo bodo pošiljali v predelavo v Berlin. Cenijo, da bodo iz južnoafriškega rudnika mogli proizvesti vsak mesec

Za duha in srce

Jubilej ukrajinske „Prosvite“

(Ob 60 letnici največje slovan. prosvetne centrale.)

Na praznik Brezmadežne je obhajala 60 letnico svojega obstoja ukrajinska prosvetna centrala Prosvita, ki ima svoj sedež v Lvovu. Kar je za Slovence Mohorjeva družba, Prosvetna zveza, Kmetijska družba, Gospodarska in Zadržna zveza, to je za tridesetmilijonski narod Prosvita.

Ko se je osnovala Prosvita, so bile razmere po vsem ukrajinskem ozemlju v narodnem oziru tako težavne in zapletene kakor sedaj samo še v neznanem delu v Podkarpatski Rusiji. Ukrajinsko ljudstvo še ni imelo narodne zavesti. Ni še bilo niti obsevalnega imena za vseh ukrajinski narod. Z ruske strani se je z imenom Malorusi širil nazor, da so Ukrajinci samo veja ruskega naroda a svojim narečjem v književnosti. Avstrija je hotela ustvariti v Galiciji poseben rusinski narod, ki nima nikakih vezi s svojimi brati pod carsko Rusijo. Ime Ukrajincev je bilo v Rusiji sploh zabranjeno, kakor je bilo do revolucije l. 1905. zabranjeno tiskanje ukrajinskih knjig.

Prosvetna delavnost.

Od svoje ustanovitve l. 1868. do l. 1876. je bila Prosvita obna prosvetna centrala, ki je izdajala ukrajinske učbenike, knjižice za ljudstvo, snovala književnost in prirejala tečaje o ukrajinski zgodovini, književnosti in zemljepisju. L. 1876. je spremenila svoja pravila v tem smislu, da mora vsak njen član kupiti letno vsaj eno njeno knjigo. Tako je Prosvita, ki je l. 1869. prodala 20.000 knjig, razširila l. 1877. že 389.850 knjig med ukrajinski narod. Prosvita se je zavedala, da bo mogla uspešno širiti prosveto in gospodarsko dvigniti ukrajinsko ljudstvo samo, če se bo lahko opirala na dovolj veliko število izobražencev, vzgojenih v narodnem duhu. Zato so bile potrebne ukrajinske srednje šole, predpogoji za nje pa so bile ukrajinske šolske knjige. Zato je od l. 1876. posvetila posebno pozornost izdaji srednješolskih učbenikov. Do leta 1904. jih je izdala 17. Delavnost Prosvite je vedno bolj naraščala. Saj je l. 1895. štelo tega leta izdanih izvodov knjig in revij doseglo milijon, ob štiridesetletnici l. 1908. pa se je dvignilo že celo na 2.525.168 izvodov. Tik pred svetovno vojno je imela Prosvita 77 oblatnih podružnic, 197.035 članov, 2914 štalične s časopisi in revijami, 2364 knjižnice, 504 lastne domove, nekaj stotin gledališnih in pevskih krčkov ter okrog 20 godb.

Nato je prišla svetovna vojna. Na tisoče prosvetnih delavcev je padlo na bojišča, še več pa so jih obesili Avstrijci, ki so jih dolžni zvez z Rusi in nato ruske čete, ki so svoje neuspehe zvržale na Ukraince, češ, da so jih izdajali Avstrijcem. Sledila je ukrajinsko-poljska vojna. Šele koncem l. 1920. je mogla Prosvita obnoviti svojo delavnost. Sedaj ima 63 podružnic, 2478 štalične, 1702 knjižnice s 180.000 knjigami, 564 gledaliških krčkov, 407 pevskih zborov in 25 godb. Letno priredi okrog 50 kurzov za nepismene. Poleg knjig, ki ukrajinski narod seznanjajo z bogatim lastnim leposlovstvom ter z zgodovino, izdaja Prosvita veliko revijo »Narodna Prosveta« in koledar, ki igra med Ukrainci morda še večjo vlogo kot Mohorjev med Slovinci.

Do l. 1905. je mogla Prosvita razvijati svojo živahno delavnost samo v Galiciji. Le tako je širila svoje knjige preko meje tudi med Ukraince pod carskim ruskim jarmom. Ko je l. 1905. revolucija malo potresla ruski carski absolutizem in ga prisilila k popuščanju so seogle tudi v ruski Ukrajini svobodno širiti ukrajinske knjige. V vsaki vasi se je štalala »Ilustrirana zgodovina ukrajinskega naroda« od znamenitega ukrajinskega zgodovinarja in sedanjega predsednika ukrajinske akademije znanosti prof. Hruševskega. Če ima večina ukrajinskega naroda v Sovjetski državni zvezi svojo državo, gre za to zasluga v veliki meri buditeljskemu delu Prosvite. In če se ukrajinski kmet ne more sprizniti kljub vsemu nasilju z boljševidnim, gre za to zahvala Prosviti.

Ko se je po svetovni vojni Podkarpatska Rusija prostovoljno priključila rajni k Češkoslovaški kakor k Poljski, se je začela doba narodnega prepoda tudi za to nesrečno ljudstvo, ki je toliko trpelo pod madžarsko vlado. Radi bojznosti, da bi se Podkarpatska Rusija hotela odtrgati, če bi se narodno zavedno ljudstvo začelo smatrati za Ukraince, sta čl. zun. minister Beneš in čl. agrarna stranica hotela iz ljudstva napraviti deloma Ruse, deloma pa poseben podkarpatski narod. V ta namen so širili tudi pravoslavje. A zopet je vstal v obrambo narodnih in verskih pravic kat. duhovnik vzhodnoslovanskega obreda, ki je tako tesno zvezan z ukrajinsko dušo. Bil je to prof. Augustin Vološin, sedanji predsednik podkarpatskoruske ljud. stranke in poslanec čl. (državne) LS. Osnoval je Prosvito, ki šteje sedaj v Podkarpatski Rusiji okrog 75 društev. Njej gre zasluga, da so morali začeti popuščati tudi Čehi.

Gospodarska delavnost.

Ni manjša kakor prosvetna ni gospodarska delavnost Prosvite. Že l. 1909. je začela izdajati prvi ukrajinski strokovni list Gospodar. Istega leta je izdala brošuro, kjer priporoča hramilnice in poizilnice ter trgovine. Pomagala je mladim obrtnikom do samostojnosti, izšolala več agronomov in pošiljala talske delavce na izpopolnitev v tujino. Osnovala je zvezo konzumnih društev, organizirala mlinarstvo v strokovno organizacijo in tik pred vojno nad 500 vzornih posestev. Iz njenega okrilja je izšel Narodni gospodar, ki skrbi za strokovno kmetijsko vzgojo in prireja vsako leto na stotine tečajev. V Lvovu vzdržuje Prosvita dvoletno trgovsko šolo. Podpirala je tujno ukrajinsko univerzo v Lvovu, dokler niso Poljaki zvedeli za njene predevalnice in jih nasilno zaprli. Mlekarstva zveza se ima zahvaliti za svoj postanek Prosviti. Tudi ukrajinska Zadržna zveza je dete Prosvite. Do sedaj je izdala Prosvita za strokovno gospodarsko nabrazbo že nad 62 knjig, ki so padle na rodovna tla.

Ukrajinski narod je sicer v boljševiški Ukrajini avčoben v narodnem oziru, težko pa prenaša boljševiški jarem v gospodarskem in političnem oziru. V Poljski ima sedem milijonska narodna manjšina malo pravic. Vendar bi Prosvita lahko s pomočjo praznovala svoj jubilej, če bi imela kje. Zakaj fanatično poljsko dišstvo je v protukrajinskih demonstracijah dne 11. novembra demoliralo prostore.

Mi, ki smo iskreni prijatelji Poljakov in Ukraincev, trdno verujemo v moč poljskega katoličanstva in pričakujemo, da se bo poljski narod tudi v razmerju do drugih narodov ravnal po principih kršč. pravčnosti in ljubezni, ki jih s tako vnemo

širi kardinal dr. Hmond. Zato verujemo v možnost poljsko-ukrajinske sprave.

K častilkam ukrajinski Prosviti se pridružuje ves slovenski narod, zlasti pa Prosvetna zveza, slovenska sestra Prosviti.

Glasha

Ravnokar so izšle nove božične skladbe pod imenom »Božične skrivnosti« na besedilo Vitala Vođuška, za bariton s klavirjem, uglasbil Stanko Premrl. Vseh samospevo je šestnajst; zamišljeni so kot celotni ciklus, pojo se pa tudi lahko posamezni. Zelo dobrodošli bodo nabožni samospevi pri raznih društvenih in koncertnih prireditvah, zlasti ob božičnem času, pa tudi sicer med letom, pri raznih šolskih in drugih akademijah itd. Besedilo je novo, polno iskrenih božičnih misli, glasha istokotl kar moč iskrena. Samospevi se dobe v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in pri skladatelju. Cena izvodu 25 Din. Daljša ocena sledi.

Narodne enciklopedije, srpsko-hrvatsko-slovenske, ki jo ureja prof. Stanojevič, je izšel zdaj 33. zvezek (črka T). Od slovenskih sodruđnikov je obdelal Grahenauer z znano objektivnostjo in preciznostjo Tavčarja, Lovro Tomana, Trinka, Terseglava, Tomiška, Stelja pa slikarja Tratnika; sestavek o Triglavu pa je pisal Srb (P. Vujevič). Najobširnejša sta sestavka o Trogrinu in o zakonu o Trošarini, ki se nadaljuje še v prihodnjem zvezku. Tudi Trgovinska politika (D. Pantič) bo zanimiva. Od Hrvatov so med drugim obdelani znameniti elektrofizik Nikola Tesla, pisatelj Trešič-Pavičič, zadnji hrvatski ban Tomljenović in dr., od Srbov smo zapazili življenjepis Jaše Tomića, med Topaloviči pa pogrešan Zivka, znanega socialističnega voditelja. Za našo zgodovino je važen članek o Timočki buni.

Zenski list, 12. številka, božična, znana hrvatska revija za modo, zabavo in gospodinjstvo, je izšla z mnogovrstno vsebino, modnimi vzorci in ročnim delom ter mnogimi slikami. (Uprava Z. L. je v Zagrebu, Samostanska ulica 2-1.)

Nova Evropa, knjiga XVIII, številka 12, 11. decembra, se peča pretežno z našim političnim problemom. Splošno bosta zanimala članka »Izlaz iz krize« od R. Mitkoviča in »Politika KDK« od C., ki sicer ne krijeta v vsem z našim stališčem, a političko Hrvatov, oziroma radičevske stranke in Pribečeviča ocenjujeta čisto negativno. V gospodarskem pogledu se hudo kritikuje državni budget za leto 1929-30.

Po borbi do zmage Križa rudarskega zavarovanja

Radi devalvacije in inflacije je prišlo rudarsko zavarovanje po vojni pri nas v težko, skoraj neozdravljivo krizo. Sicer se je skušalo odpraviti tej krizi na razne načine. Najprej se je ustanovi »Pokrajinski pokojninski sklad za Slovenijo«. V ta sklad se stekajo dohodki od določene na konzumni rami premog po Din 5 od tona, iz njega naj bi se jencem in starorentnikom, ne le doklade starovpokojencem in staroretnikom, ne le rudarskim, ampak vsem, ki so imeli pravico do pokojnin na podlagi kakršnegakoli strošnega ali nezglednega zavarovanja. Sicer niso bile s tem zakonom valorizirane pokojnine odnosno rente, ampak se je le in se še maš največja beda.

Zerjavov pravilnik.

Nadaljnji položaj sanacije rudarskega zavarovanja je izkovan Zerjavov pravilnik. Ta pravilnik je sicer zvišal rente in pokojnine, problema pa vseeno ni zgrabil v bistvu. Kateri prispevek po tem pravilniku je za 75 odstot. nižji, dočim so dajate za 70 odstot. višje kakor predvoje valorizirane dajate. Torej veljanska diferenca. Poleg tega se morejo na podlagi tega pravilnika kriti tudi vse obveznosti iz pridobitnih pravic pred 1. januarjem 1925. Če ne zadostujejo tekoči prispevki za vse obveznosti, sedanje in bodoče, potem se morajo kriti iz rezerv. Kolike bi morale biti rezerve za kritje vseh obveznosti po tem pravilniku tekoj 1. januarja 1925?

Strokovnjaki so izračunali, da ca. 240 milijonov dinarjev. Odkod ta denar?

Predvojne rezerve so znašale skoraj 10 milijonov zlatih kron. Vsed devalvacije so pdele te rezerve na minimalno vsoto. Ko je stopil ta pravilnik v veljavo, so znašale rezerve ca. 3 milijone Din. Vsed tega je bilo že tekoj spetka jasno, da bo šlo z rudarskim zavarovanjem še bolj navzdol, ker se ne bodo kritli s prispevki niti tekoči izdatki. In v resnici. Koncom leta 1927. je bilo pokojninsko zavarovanje pri glavni bratovski skladnici v Ljubljani pasivno za 600.000 Din. Iz krize si je skušala pomagati Glavna bratavska skladnica s tem, da je predlagala ministruvju z šume in rude, da se naj podaljša doba članstva od 35 na 40 let in da se zvišajo prispevki od 5 odstot. na 7 odstot.

Neglede na to, da podaljšanje članstva ne odgovarja zakoničnim določilom, ni dosegla ta operacija svojega cilja. Mesčni primankljaji so sicer izginili, toda pribitki niso tolik, da bi dajali upanje na končno sanacijo. Pribitek 7. septembra je znašal 37.000 dinarjev.

Obersnelov načrt.

Že leta 1925, dne 25. oktobra je sklenila I. skupščina Glavne bratavske skladnice, da se Zerjavov pravilnik pregleda, odnosno izdela nov esnetek pravilnika, katerega je sprejela II. glavna skupščina, ki se je vršila dne 14. februarja 1926. Tega osnutka sicer rudarska oblast ni potrdila, služil je pa vseeno za podlago raznim esnetkam in konferencam v Belgredu. Končno je bil poverjen z izdelavo novega pravilnika g. dr. Obersnel, glavni tajnik Kranjske industr. družbe. Na podlagi tega osnutka se je vršila aprila 1927 konferenca v Belgredu. Trajala je 10 dni, vendar pa ni prišla do pozitivnega zaključka, ker so bile stavljene bistveno različne zahteve od strani delavstva in od strani delodajalcev. Od tedaj je delo na sanaciji rudarskega zavarovanja počivalo.

Obersnelov esnetek je bil sicer veliko boljši od Zerjavovega pravilnika, vendar pa še ni rešil vprašanja sanacije, mogel bi pa služiti za podlago.

Načrt ministruva za šume in rude.

Meseca oktobra t. l. je izdalo ministruvo za šume in rude zopet nov esnetek pravilnika. Po informacijah, ki precej drže, je ministruvo odločeno, da ta osutek tudi potrdi. Vsed tega je važno, da vemo, ali nudi ta osutek garancijo za sanacijo rudarskega zavarovanja.

Sanacijo rudarskega zavarovanja si predstavljamo tako, da bodo pravice rudarjev in ostalih pripadnikov bratovskih skladnic zaščitene in zagotovane, obenem pa osnovni pogoji, ki bodo izključevali bodoče krize. Te kriterije mora imeti vsaka akcija, ki se naj izpelje pod parolo sanacije.

Najnovejši osutek se naslanja na Obersnelovega. Zalibog pa je izpustil iz njega skoraj vse dobre stvari. Zlasti je pogrešeno veliko tudi v formalnem oziru, kar je v škodo pravni sigurnosti.

Ako bi se uveljavil ta pravilnik, potem ne more delavstvo trditi, da ima še lastno zavarovanje. Osutek mu sicer daje odlično besedo v nadzorstvu, politne ga pa v upravi v brezmočnega opazovalca, ker dodeljuje predsedniško mesto v upravnem odboru krajevnih in glavne bratavske skladnice izključno zastopnikom delodajalcev in s tem tudi vso oblast. Še celo podpredsednika lahko dobe delodajalci v izvestnih slučajih. Torej osutek ne pozna niti paritete. (Cl. 15.)

Člani bratovskih skladnic se tudi ne bodo nikoli mogli sprizniti z načelom, da naj bo II. instanca pri sodišču rudarskega zavarovanja ministruvo za šume in rude, mesto sodna oblast. Glavna zahteva mora biti, da ostani izvrševanje sodnih pravic pri zato poklicani oblasti, če radi pravne sigurnosti in čim doslednejše interpretacije zakona. (Cl. 38.)

Največja hiba je, da niso dovolj zaščitene pridobitne članske pravice, ampak je mogoča le fakultativna zaščita. (Cl. 51.)

Tudi ni priporočljiva razdelitev članov v kategorije na podlagi zaposlenosti, mesto na podlagi dejanskega zasluga. (Cl. 51.)

Novo je določilo pogojev za porodniško podporo članic. Po § 49. zakona o zav. delavcev je predpisano 3 mesečno članstvo. Cl. 66. tega osnutka pa zahteva 9 mesečno nepretrgano članstvo. Je že res, da izrablja marsikatera ženska oseba § 49. zakona o zavarovanju delavcev, vendar je pa določba Cl. 66. kljub temu pretirna. Bilo bi dovoljno, ako bi se zahtevalo 6 mesečno članstvo. Iz tega člena odseva prikrito nasprotstvo napram članicam porođnicam. V smislu sedaj veljavnih določil se porod ne more smatrati za običajno bolezen, v sed česar bi bila porođnica-članica, ki bi ne imela dovolj članstva, brez vsake pomoči.

Sicer je še precej hib v členih, ki govorijo o rentah za slučaj nezgode in invalidnosti, pa naša naloga je, da povemo najbistvenejše.

Za rudarje je važno, kakšne prispevke določa osutek in kako si predstavlja sanacijo, če se pozna, da niso prispevki zadostni. O tem govoriča člana 118. in 119.

Višino prispevkov določa glavna skupščina s pritrditvijo rudarske oblasti. Vi. na prispevkov se

mora gibati med 3 odstot. in 5 odstot. vendar pa morajo biti prispevki dovoljni, da zadostujejo po principih zavarovalne tehnike za glavnišne kritje vseh obstoječih in bodočih obveznosti na osnovi toga osnutka, za kritje upravnih stroškov, v kolikor padaje v breme penzijskega zavarovanja in za osnovanje potrebnih rezerv.

Kaj pa v slučaju pasivnosti matematične bilance?

V tem slučaju se l. primerno povečajo prispevki. Ako to ne zadostuje, se b) ustavilo upokojitve brez dokazane trajne onemoglosti. 3. Če tudi ti ukrepi ne bi odpravili pasivnosti, se podaljša članska doba za polno pokojnino od 35 do 40 let. Na podlagi tega podaljšanja se tudi vse pokojnine, prejšnje in bodoče, primerno znižajo. 4. Ako pa vse to in povrh še povečanje prispevkov za 7 odstot. ne bi zadostovalo, se morajo primerno znižati pokojnine.

Ta osutek gre, stično prejšnjim esnetkom, tudi preko bresposelnega zavarovanja rudarjev Člen 133. sicer predvideva fakultativno snovanje podpor-nih fondov. Toda vse to je odvisno od sklepov glavne skupščine, kjer pa imajo navadno odločivo besedo zastopniki podjetij. Za rudarje pa ni vsesot, zlasti pri sedanjih razmerah, če so taki fondi ali ne. Vsed tega bi moral obsegati osutek čisto jasna določila tudi v tem oziru.

O starovpokojencih in o staroretnikih govori čl. 147. Svoje pokojnine dobivajo iz pokojninskih blegajev. Poleg pokojnin dobivajo še draginjske določke. Izdatki se krijejo iz rednih dohodkov, če ti ne zadostujejo, pa iz posebnih fondov, ki se osnujejo v ta namen pri glavni bratovski skladnici.

Nejasen je tudi čl. 153., ki govori o znižanju ali zvišanju pokojnin in rent, če se bistveno izpremenene cene življenjskih potrebščin. Ta člen vodi lahko do velike nesigurnosti, ker ni določena baza in ker ni normiran indeks.

V členu 154. se pa izražajo stara želja podjetnikov. Ta člen daje namreč ministru za šume in rudo po-bistilo, da sme ukiniti pokrajinski pokojninski sklad za Slovenijo, obenem mu pa nalaga, da mora najti za odpadli dohodek kritje drugod. Ne pove pa kje.

Cl. 155. je lahko vir največje pravne nesigurnosti. Določa namreč, da odloča v pesamezih vprašanjih, ki niso predvidena v tem pravilniku, ministru za šume in rude. Za take posle je poklicana le sodna oblast, ki odločuje na podlagi splošno veljavnih norm.

Ta osutek nikakor ne bo saniral rudarskega zavarovanja. Vsed tega je naletel med rudarji in ostalimi člani bratovskih skladnic na enodušen odpor.

Radio

KAJ PA TRAMVAJ?

Pišejo nam: Prav iz srca ste zapisali zadnjič vsem amaterjem tiste besede o zaščiti sprejema. Nekaj bi pa morali le še nekoliko bolj obdelati. To je ljubljanski tramvaj. Ljubljana je v območju naše oddaljne postaje edino mesto, ki je osrečeno s to moderno institucijo. Pardon! Tu se moramo pa že točneje izraziti, da ne bo nesporazumenj. Tramvaj sam na sebi je res moderna institucija, o ljubljanskem tramvaju posebej bi si tega ne upali trditi. Pa o tem so že drugi povedali svoje.

Prav za prav tramvaj sam nam amaterjem ni nič v napotje. Saj mi ne kolovratimo po ljubljanskih ulicah sem in tja, gor in dol, ker imamo prijetnejo zabavo ob svojih aparatih. Ampak tiste iskre, ki švigajo iz tramvajskih vodov, nazn niso nič kaj všeč. Mi namreč vemo za vsako in se ob vsaki gredo držimo, jezimo, godrnjamo in nekateri tudi kolnemo. In v Ljubljani so ceste tako vzorno oskrbovane, da tramvaj kar posakuje, ko se vozi po tratičnih gor in dol, iskre se vsipljejo iz žic kot bi raketa spuščal za narodni praznik; škoda da še ne pika!

Vse motnje radijskega sprejemanja, ki jih povzroča tramvaj se dajo odpraviti z malenkostnimi stroški s posebnimi zaščitnimi napravami. Govorilo se je tudi že, da je upravi svet ljubljanskega tramvaja še sklenil, nabaviti potrebne naprave. Tudi da je vse že naročeno. A vendar minevajo dnevi in tedni, zaščitnih naprav pa le še ni! Kakor smo izvedeli, je vzrok le v tem, ker nihče ted naprav noče plačati. Maloželezniška družba (KBG), lastnica tramvaja, bi rada napravila ta izdatke mestnemu magistratu, ta se pa spet noče sprizniti s to zahtevo. Ko bi šlo za milijon, ni nič ne rekli, a celotni strošek za te naprave znaša borih 80.000 Din, recni in piši trideset tisoč dinarjev! Kaj bomo res morali amaterji sklicati protestni shod in poslati posebno deputacijo k merodajnim činiteljem. Pa ne bojte se, gosp. dje, ne bomo prišli z bombami (radio nas je vzgojil v mir-ljubne ljudi), ampak z milimi prošnjami, da se usmilite nas radioamaterjev, naših živcev, naših užes.

In še nekaj bi tu mimogrede rdi pobarali gospode od magistrata. Zakaj neki ne dovolijo stalnovalec mestnihi hiš montirati visokih anten? Morda zato ne, ker se boje, da ne bi to zbudilo suma, češ da niso mestne hiše dovolj solidno grajene in da jim preti katastrofa, slična kot so je letos dogodila v Pragi ali v Parizu. Nepoučeni ljudje bi namreč mislili, da so mestne hiše tako slabo zgrajene, da morajo biti od vseh strani pritrjene na drevesa, drogove in sosodnje hiše, da se ne porederejo. Drugače si res ne moremo razlagati te odredbe.

Rabite Tungstram barium-elektronke

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 14. dec. 12.30 Reproducirana glasha in borzna poročila; — 18.30 O gospodinjstvu, predava gđc. C. Krekova; — 19 Francosčina, poučuje dr. Leben; — 19.30 Varstvo spomenikov, predava dr. F. Stele; — 20 Amundsen; predava g. dr. Brežnik v spomin 17 oblatnice odkritja južnega tečaja; — 21 Radio-orkester; — 22 Poročila.

Drugi programi

Zagreb: 17.15 Godba iz kavarne Corso. — 20 Moderna italijanska instrumentalna glasha. — Praga: 18.30 Predavanja. — 16.30 Komorna glasha. — 19. Opera. — 22.20 Godba iz Narodnega doma. — Varšava: 13.10 Predavanja — 18 Popoldanski koncert. — 20.15 Simfonični koncert varšavske filharmonije. — Dunaj: 11. Kwartet Silving. — 16 Popoldanski koncert. — 17.20 Pevska in klavirska akademija. — 20 Celso. — 21 Zabavni večer. — Budapešt: 16 Pravljice. — 17.45 Koncert opernega orkestra. — 20.40 Trio. — 22.40 Ciganska glasha. — Berlin: 16.30 Koncert slepcev. — Nato lahka glasha.

- 20 Komorna glasha. — 21.30 Mandolina. — Leipzig: 16.30 Dunajski valčki. — 20 Moški kvartet »Abelce. — 21 Oktet. — 22.30 Orkester. — München: 6.45 Gimnastika. — 16.30 Lahka glasha. — 17.40 Predavanja. — 20 R. Wagnerjev večer. — Stuttgart: 16.15 Popoldanski koncert. — 18.50 Predavanja. — 19.30 Koncert muzejske družbe. — Bern: 16. Orkester. — 19.30 Spominski večer na Roalda Amundsena. — 20 Solisti. — Milan: 12.30 Kwartet. — 17.20 Otroško petje. — 20.30 Skandinav-ska glasha. — Rim: 13 Trio. — 17.30 Orkester in petje. — 20.45 Vokalni in instrumentalni koncert (v spomin R. Amundsena). — Toulouse: 21.30 Odlomki iz »Zonglerja N. L. G.« — 22 Odlomek iz »Walküre«.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Začetek ob 20.

Petek, 14. decembra: Zivi mrtvec. Red B. Sobota, 15. decembra, ob 15. uri pop.: Modri osliček Miško. Otroška predstava pri izredno znižanih cenah. — Izven. Nedelja, 16. decembra, ob 15. uri: Krog s kreda. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. ob 20. uri: Lepa Vida. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

OPERA:

Začetek ob pol 20.

Petek, 14. decembra: Faust. Red A. Sobota, 15. decembra: Bajadera. Na korist Uduženja gledaliških igralcev. Ljudska predstava pri zniž. cenah. Izven. Nedelja, 16. decembra, ob 15. uri: Boccaccio, opera. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. ob pol 20. uri: Tosca. Izven. Ljudska predstava pri znižanih cenah.

Opozorjamo na mladinsko predstavo, ki se vrši v ljubljanski dram v soboto popoldne ob 15. uri. Vprizori se mladinska igra Modri osliček Miško. Cene od 8. Din navzdol.

»Fauste« v ljubljanski operi. V petek, dne 14. t. m. se poje v operi Gounodova opera »Fauste« z gospo Zinko Vilfan-Kunčevu v vlogi Margarete. V ostalih vlogah sodelujejo: ga Poličeva in gđca Spanova ter gg.: Banovec, Rumpel, janko in Povhe. Opero dirigira kapelnik Balatka. Nastopi tudi baletni zbor. Predstava se vrši za abonente reda A.

Mariborsko gledališče

Petek, 14. decembra ob 15. uri: Hlapci. Dijaška predstava. Sobota, 15. decembra ob 20. uri: »Hlapci«. Delavska predstava pri znižanih cenah. Nedelja, 16. decembra, ob 15. uri: »Jesenski mauever«. Znižane cene. Kuponi. — Ob 20. uri: »Adieu Mimi«. Kuponi.

Naše dijaštvo

Daničarji: Danes ob 20. uri se vrši naš IV. skupni sestanek, ki je namenjen akademsko-srednješolskemu problemu in obnovi medsebojnih prijateljskih stikov. Na njem poročajo zastopniki ljubljanskih srednješolcev o njihovem položaju, borbi, delu in ciljih. Dolžnost vsakega Daničarja je, da se sestanka ude eži in da pokaže zanimanje za naše srednješolsko vprašanje, ki je eno izmed najvažnejših našega programa. — Odbor.

Darovi

Za Slovensko stražo so darovali: Josip Trpin, šolski uprav. Vodice pri Ljubljani Din 15; Občina Zagorje ob Savi 100; Zupanstvo Planina pri Rakeku 100; Občinski urad Stražišče pri Kranju 50; Občina Draga pri Višnjigori 30; Zupanstvo občine Loški Potok 100; Občina Jarše p. Domžalah 100; Zupanstvo Sv. Katarina pri Trzinu 20; Občinski urad Trig Zalec 100; Katoiško prosvetno društvo G. Logatec 60; Zupanstvo Smednik 25; Zupanstvo Toplice pri Novem mestu 50; Občinski urad Hrasnje pri Kranju 20; Mestna občina Radovljica 200; Občina Jančevski vrh 100; Zupanstvo občine Dobrunje 500; Občinski urad Križe pri Trzinu 100; Državna osnovna šola Sv. Križ nad Marib. 40; Občinski urad Ribnica na Pohorju 200; Zupanstvo Brezovica pri Li. 50; Zupanstvo Radeče 20.

Obveščam kupce srečk

državne razredne loterije, da sem dobil srečke I. razreda 17. kola v veliki izbiri.

Cena srečk: cela Din 100.—, dvojna cela Din 200.—, polovična Din 50.—, četrtinska Din 25.—.

Kupujte srečke v našrednejši kolekturi

M. S. Sardarušič

Tel. 49-68, BEOGRAD Knj. Ljubice 15.-a
Srečke naročite po opisi c.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas, ki ne vsebuje priložne znamke, ček račun Ljubljana 10349, tel. št. 23-28.

Službenicejo

Absolvent
trgov. šole želi primerne namestitve. Naslov pove uprava »Slov.« št. 12.112.

Dobra kuharica
večja popolnoma slaščičarske stroke, išče najraje službo k samostojnemu, boljšemu gospodu ali na večje župnišče. Ponudbe na upravo Slov. pod »Kuharica« 12.231.

Izurjena pletilja
išče službe. Ponudbe pod »Stalna služba« 12.235.

Službodobne

Posredovalnica Mrak
Ljubljana, Sv. Petra c. 8, rabi hotelsko sobarico in več drugih deklet.

Hlapca
dobrega, snažnega sprejme Josip Cihlar, Dunajska cesta 69, Ljubljana.

Mlinarja
zanesljivega in poštenega, z daljšo prakso na valček, sprejme tvrška »Zora« d. z. o. z., Črnomelj, Slovenija.

Izurjeno pletiljo
za nogavice sprejme takoj. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 12.240.

Pekovskega vajenca
sprejme Ivan Rozman, Dobropolje.

Berite Slovenca
in oglašujte v njem!

Stanovanja

Stanovanje oddam
za takojšnjo vselitev proti primernemu posojilu ali daljši najemini. Tri sobe, kuhinja, pritlikline, vrt. Naslov pove uprava pod št. 12.199.

Vnajem

Trgovina v najem
na deželi se odda v prometnem kraju. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Trgovina«.

Iščem lokal

primeren za pisarno, na prometnem prostoru v Mariboru, proti takojšnjemu prevzemu ali pozneje. — Ponudbe pod »1900« na podružnico »Slovenca« v Celju.

Glasba

Tamburaške instrumente
bisernico, dva I. brača, prvo in drugo bujarijo in berde, kupimo. — Ponudbe na naslov: Prosvetno društvo v Žužemberku.

Prodamo

Koks
suh, 80 Din (100 kg) vedno na zalogi. — Mestna pilarna.

Akumulator

kompletan, za električno razsvetljavo, s 60 celicami, z motorjem in z dinamo ter stikalno ploščo — prodamo po zelo nizki ceni. — »Slovenca« d. d. Ljubljana VII.

Večja trgovska hiša

je naprodaj v prometnem kraju, kjer je velika lesna industrija. Hiša je pripravna za lesnega trgovca in tudi drugo trgovino. V hiši se nahaja tudi trgovina z mešanim blagom. — Ponudbe na upravo pod »Trgovska hiša«.

Kupimo

Avto
1—2 tonski, primeren za prevoz pohištva, kupiva. Erman & Arhar, Št. Vid nad Ljubljano.

Obrt

Mesarija Lavtizar
na Sv. Petra cesti 83, bo vsako soboto odprta do osmih zvečer. Dobi se vsakovrstno meso.

Puhasto perje

kg 38 Din. razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler zaloga traja. Imam tudi beli puh kg 300 Din. L. Brozovič, kem čistilna perla. Zagreb, Ilica 82.

Novosti

Dveletno jamstvo!
ZA BOŽIČ
samo 150 Din
patentno polnilno pero Everdry s takoj sušičim črnilom. Dopisnica zadostuje na zastopnika: G. Benedika, Bled. Pošlje po povzetju!

OGLAŠUJTE
V
»SLOVENCU«

Razno

Drva

bukove in hrastove odpadke od parketov do stavila po nizki ceni na dom parna žaga
V. SCAGNETTI
v Ljubljani za
gorenskimi kolodvorom

Pšenično moko
na b. l. 1000 ml. nudi največjo vsebnost beljakovin in največjih izdejkov
A. VOLK Ljubljana
Resljeva cesta 24.

Ceni, čitateljem se priporočajo naslednje tvrdke

Blaž Jančar
pleskar
Ljubljana, Brece

Elektronstalarice za svetlobo in pogon, prodaja in popravila elektricnih delavnic
Elektronod et. c. Ljubljana VI.
Jernejeva c. 5, telef. 325.

K. Pečenko

trgovina vseh vrst usnja in čevljarstva po re. št. 10
Ljubljana, Sv. Petra, ceste 35

PRISTOL & BRIGEL
trkovnikarja, Ljubljana
Resljeva c. 4 - Sv. Petra c. 35
Telef. 2908 Ustan. 190

Franc Fučan

krovec
Ljubljana Galjeva c.
pri dolni kolodvoru

Ivan Pavlin

izdelovanje in popravila
dežnikov
azotna ulica 6

Vsakovrstno zlato kupuje

po najvišjih cenah
CERNE juvelir Ljubljana
Wollfova ulica št. 3

Rusko-švedske galoše in snežni čevlji

so nenadkriljivi

TRAPEZ

„Slovenca!“

so nenadkriljivi

so nenadkriljivi

„Slovenca!“

so nenadkriljivi

„Slovenca!“

so nenadkriljivi

so nenadkriljivi

so nenadkriljivi

so nenadkriljivi

so nenadkriljivi

so nenadkriljivi

so nenadkriljivi

so nenadkriljivi

Neprijeten duh ust

je zopr. Zobje slabe barve kvarijo najlepši obraz. Obe hibi odstranite pri enkratni uporabi krasno osvežujoče Chlorodont-paste. Zobje dobio krasen sijaj slonovine, posebno pri uporabi zobčaste ščetke, ker ista čisti zobe tudi na njih straneh. Gnil ostanki je-li meji zobmi, ki povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temeljito odstranijo. Poskusite najprej z malo tufo Chlorodont ščetka za otroke, za dame mehke ščetke, za gospode (trde ščetke). Pristno samo v originalnem modro-zelenem omotu z napisom Chlorodont. Doliva se povsod. — I.G.-Werke A. G., proizvodnja in zastopstvo za Jugoslavijo: Tvorilce Zlatorog, Maribor.

Vsak dan sveže naimočena polenovka

kakor tudi različno drugo specer. in kolon. blago po najnižji ceni nudi cenj. občinstvu
Rudolf Novakič, Ljubljana, Konopčni trg 19.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNIKA
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje na dan 31. decembra 1928 ob 11 dopoldne

nabavo in izvedbo izolacije parnih vodov in armature.

Ponudbe je kolkovati s 5 Din. Pogoji in specifikacija cevi so na vpogled pri podpisani direktiji vsak delavnik med uradnimi urami.

Iz pisarne Direkcije državnega rudnika Velenje, Broj 9210/II.

Sadije v gospodinjstvu.

Konzerviranje sadija in zelenjave.
Spisal M. Humek. Cena Din 24.-.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Knjigarna v Ljubljani.

Knjigarna v Ljubljani.

Knjigarna v Ljubljani.

Knjigarna v Ljubljani.

Knjigarna v Ljubljani.

Izgubljeni svet

(The lost world.)
Roman.

»Kaj pa mislite z njim početi?« sem vprašal.
»No, mislim pač, da bi mu bila midva oba kos. Morebiti je zdaj vendar zadremal, če pa ne, no ustreli lahko samo enega izmed naju, dočim dobi drugi priliko, da naskoči. Če se le nama posreči, da bi mu z odoje ovila roke in mu vtaknila želodčno sesalko, potem poskrbiva za večerjo, pa bo rešila stari grči življenje.«

Ta ponudba, ki me je iznenadila, je res pomnila dokaj obupno početje. Ne mislim namreč, da bi bil posebno pogumen. Imam pa irsko domišljijo, ki mi slika vse nepoznano in nepreizkušeno še bolj grozno kakor je v resnici. Na drugi strani pa so me odgojili v sovraštvo do strahopetnosti in nič mi ne bi bilo bolj zoprno, nego če bi mi kdo oponašal, da sem strahopeten. Lahko trdim, da bi skočil nemara v prepad, kakor oni, iz zgodovine znani Hun, če bi dvomil kdo o moji srčnosti. Vendar pa bi storil prej iz strahu in užaljenega ponosa kakor iz junaštva. Zato sem tudi odgovoril, kakor sem le mogel brezbrizno, da sem pripravljen na to pot, čeprav je v meni drhtel sleherni živec pri misli na pobesnela pijanca v stanovanju nad nama. Vse, kar je na to lord Roxton zopet pripomnil glede nevarnosti, me je samo razdražilo.

»Z besedami tu ne bova nič opravila,« sem dejal, »le pojdiva.«
Dvignil sem se in tudi Roxton je vstal. Toda potrkal me je tiho smehljaje se dva ali trikrat prijateljski po prsni in me slednjič zopet potisnil v naslonjač.
»All right, prijateljček, boste že dober za ta posel,« je rekel.
Začuden sem ga pogledal.
»Saj sem že sam šel danes zjutraj gledat Jacka Ballingerja. Res mi je preluknal ob robu kimono,

ker se mu je preveč tresla, hvala Bogu, stara, šibka desnica, a potem smo mu ogrnili jopič in bo tekem kakega tedna zopet zdrav. Zdaj pa pustiva to stvar, mladi prijatelj! Upam, da mi ne boste zamerili, kaj? Morate namreč vedeti, da smatram — med nama bodi rečeno — ono južnoameriško zadevo za jako resno stvar, pa če že imam sopotnika, si želim človeka, na katerega bi se lahko zanesel. Zato sem vas postavil pred izkušnjo, pa tudi moram povedati, da ste jo dobro prestali. Vedeti morate, da bova midva tri ogle podpirala pri tem početju. Saj bo stari Sumnerlee kar od kraja potreben pestunje. Pa čujte, ali niste vi oni Malone, o katerem pravijo, da pride za letošnje rugby-tekme v irsko reprezentanco?«
»Med rezervno moštvo, morebiti.«
»Zdelo se mi je, da se spominjam vašega obraza. Bil sem namreč zraven, ko ste zabili gol Richmondu — lepšega strela res nisem videl tekem vse letošnje sezije. Ne zamudim nikoli, če mi je le mogoče, nobene rugby-tekme, ker je to najbolj moška igra, katerokoli imamo. Well, sicer pa vas nisem zato povabil, da se meniva o sportu. Urediti morava najino zadevo. Tukaj, na prvi strani Timesa imate vozni red oceanske plovitve. Prihodnji petek odrine parnik družbe Booth-line v Paro, in če bo vam pa profesorju prav, se ga tudi lahko poslužimo — kaj? Velja, ne, in lahko se že z njim domenim. Kako pa je kaj z vašo opremo?«
»Za to že poskrbi moj list.«
»Ali znate streljati?«
»Za silo, če ni cilj predaleč.«
»Za Boga milega, nič boljše? To je pač zadnja stvar, za katero se brigate vi, mladi fantje, da se je naučite. Vsi ste kakor čebele brez žela, pa niste prišli v svojem panju dalje kakor od peči do vrat. Presneto neumno boste zijali, kadar pride k vam prej ali slej kdo, pa vam pograbi med! V Južni Ameriki se boste že morali prav čvrsto oprijeti risanke, zakaj, če le ni najin prijatelj, profesor, prismođež ali lažnik, bomo lahko videli nenavadne stvari, preden se povrnemo. Katero puško pa imate?«
Stopil je k hrastovi omari ob drugi steni in ko

je odprl vrata, so se zasvetile pred mojimi očmi kakor orgle lepo v vrsto postavljene puškine cevi.
»Pogledal bom, ali vam ne bi lahko kaj prepustil od te moje baterije,« je rekel.
Jemal je iz omare krasne puške drugo za drugo, rožljaje sprožil in zopet napenjal peteline in je tako nežno potrkal po vsaki, ko jo je spravil spet v stojalo, kakor boža mati otroka.
»To-le je Blandova 577ska ekspresna repetirka« je pripomnil. »Ustrelil sem z njo tega le orjaka« in je pogledal belega nosorožca. »Šamo deset yardov je manjkalo, pa bi me bil on uvrstil v svojo zbirko.«
Ta drobna krogla je edini up, le strel slabiču proži zmago in uspeh.
Upam, da poznate Gordona, ki opeva konje in puške, pa je torej priljubljen pesnik za vse, ki imajo opravka s temi stvarmi. Poglejte, ta-le puška bi bila še za rabo: 470ska je, s prelozljivim iskalom za daljavo, dvojnimi zatvorom, centralnim 350 meterskim strelom. Eaš te puške sem se posluževal pred tremi leti v Peruju v boju zoper trgovce s sužnji, bil sem šiba božja v teh predelih, to vam lahko povem, dasi ne boste našli nič takega v nobeni Plavi knjigi.² Včasih se pač dogodi, mladi prijatelj, da se mora človek postaviti v bran za postave in človeške pravice, če le hoče vsati pošten. Eaš iz tega vzroka sem tam pričel malo vojno. Sam sem jo napovedal, sam vodil in sam končal. Vsaka izmed teh zarez na kopitu pomeni enega trinoga za sužnje, pa lepa vrsta jih je, kaj ne? Ta, največja, pa velja Pedru Lopezu, njih kralju, ki sem ga ustrelil ob nekem pritoku reke Putomaya. Poglejte, tukaj pa imam neko stvarco, ki bo prav za vas.« Vzel je iz omare prekrasno temnokosranjevo, s srebrom okovano puško. »Kopito je lepo podloženo z gumijem, iskalo je prav ostro, zatvor šteje petero nabojev.« Izročil mi jo je in zaklenil vrač hrastove omare. »Pa res,« je nadaljeval med tem, ko je zopet sedel, »kaj vam je znano o tem profesorju Challengerju?«

¹ Angleški yard (3.čevlji-feet) meri 91.44 cm.
² Letno poročilo britanskega zunanjega ministrstva.